

Hewuraio

Anitâ yet Yesu yetgât dopyetnje konohâk oap.

1 ¹⁻² Yura lohimbi, Anitâ nanjahât topnje ekyongomune nângânet. Anjoân topnje katmâ tâmbâlipnenņane iknje topnje nângâm heņgenņunetgât Anitânje iknje den poropetelipnje yengât biwiyenjan kalop. Biwiyenjan katmu yâknje lohimbi ekyongoņetâ nângâwi. Poropetelipņane den sâwi yakât bulâņe yamâ Anitânje nanņe hâņgâņgumu giop. Otmu nanjahât topnje yamâ yuwu. Embâņâmbâek hân himbim ki kândikyotgop yapâek Anitânje nanņe ombe bisije orop biwiyetņane konohâk otmâ hân himbim pitu me senņe âlâlâ topnje topnje kândikuowot. Otmu senņe âlâlâ kândikuowot ya nannāņe galemguâk sâm Âwâņane sâm waņop. Yawu gârâmâ nanņane kâriknje otmâ hân himbim me senņe âlâlâ topnje topnje ya hohem tatmap. Otmu tatmâ yâhâwiop. ³ Otmu âwâ nan yâk yetgât topyetnje yamâ dop konohâk oap. Yakât dop kum sâmune nângânet. Sikopnje pilâm denņanân hâumu gileņ beleņ sâmap dop yawuâk Anitâhât towatnje Yesuhâlen tetemu ekbin. Otmu Âwâņane nanjahât nângâm nen umam sâningiâkgât nanņane hânân yuân ge nengât tosanenņahât matnje mem muop. Mumu hanguwi yamâ lohimbiņe yâkât nângâņetâ yahalâkgât âwâņe Anitâ manman amboņane mumuņambâ mem yahalop. Yahatmâ himbimân yâhâmu âwâņe Anitâ orop tawot.

Anitâ nanņane aņelo kerek yengât kunyene tatmap.

⁴ Anitânje nanņe orop dop konohâk tawot yâkât nâņgâmu yahalop. Yawu otbaņgim aņelo yamâ yâkât amutgen katyehop. Yakât topnje yuwu. ⁵ Emelâhâmâ Anitânje den yuwu sâm nanņe ekuop ya poropete âlâņe kulemguop.

“Gâmâ nâhât nanne ombe bisine. Yawu gârâmâ yiwereņe yu yakât topnje sâm teterâ lohimbi kereknje ekmâ nâņgâņet sâm katgeksan.”

Yawu sâm ekuop. Otmu torokatmâ sâop.

“Nine nanne kambiamne”. Otmu yâku yawuâk “Awoņne” sâop.

Anitânje den sâmu kulemguop yamâ aņelo yengât ki sâop. Yesuhât nâņgâm sâmu kulemguop.

⁶ Anitâhât nanje himbimânâk tatmâ irak hângângumu hânân gewe sâm olop. Sâp yan Anitânje iknje nanjahât aŋelolipŋaje nâŋgâŋetâ yahatmu haonjâ ârândâŋ mepaenjetgât den ekyongop. Yawu otmu aŋelolipŋaje yâkât nâŋgâŋetâ yahalop. Otmu Anitâ nanjaŋe aŋelo kerek yenggât kunyeŋe tatmap. ⁷⁻⁸ Otmu aŋelo yenggât topyeŋe yakât Anitânje yuwu sâm tetemu lok âlâŋe kulemuop.

“Nâje aŋelolipne hângânyongomune yâkŋe in yawu laune lâumai. Otmu biatŋet sâmune gurâ biatnomaihât dop tap.”

Yawu sâop. Yâhâ iknje nanje tiŋâk yakârâmâ yuwu sâm tetemu lok âlâŋe kulemuop.

“O, Pato gikak lohimbilipge hilâm ârândâŋâk tihityeŋe otmâ yâhâmbisângât dop tap. Yâhâ yu me ya otmâ tâpikguwuatgât dop âlâ ki tap. Âlloŋgoâk tatmâ yâhâmbisân.

⁹ Otmu orotmeme bâleŋe otŋetâ yakât nâŋgârâ bâlemap. Yâhâ orotmeme âleŋe otŋetâ yanâmâ yakât nâŋgârâ ârândâŋ otmap. Yawu gârâmâ gâŋe otmat yakât nâ Anitâ patohaŋe yakât nâŋgâmune ârândâŋ oap. Yakât otmâ gâ hângângohomune ge lohimi komotŋe komotŋe yenggât galem pato manbuat. Yawu manmâ mem dâiyekdâ gike orowâk heronje kakŋan manmâ yâhâmbisâi.”

¹⁰ Otmu den âlâ yuwu sâop.

“Pato, aŋgoânâk gâŋe hân himbim pitu me senje âlâlâ ya topŋe katmâ tuhuon.

¹¹⁻¹² Yawu gârâmâ senje âlâlâ topŋe topŋe tuhuon yamâ hâmbâi gulip otbuap. Pet sâŋgum mem haŋgalakmâ mansai yamâ hâreakmâ tâtuk sâwuap yakât dopŋeâk hân himbim yamâ hâmbâi gulip otmâ metewuap. Yâhâ gâŋeâmâ embâŋâmbâek tatmâ gaonŋak tatmâ gamat. Otmu yawuâk tatmâ yâhâmbisân. Otmu itâ hambuŋe me pet hâŋgiŋe yawuya pilâŋetâ tatmâ tâtuk sâmu âiŋe memai yakât dopŋeâk gâŋe sârâ hân himbim gulip otbuap. Gulip otmu yanâmâ yâhâpŋe sârâ âiŋe tetewuap.”

Yawu sâm ekuop. ¹³ Otmu Anitânje sâp âlâen yuwu sâm ekuop.

“Gâŋe nâhât hahit mem kinmâ yan kasalipge mem ge katyekbuat.”

Yawu sâop. Den ya nanje ekuop. Aŋelolipŋe ki ekyongop.

¹⁴ Aŋelo yenggârâmâ Anitânje yuwu sâop. “Nâje hângânyongomune hoŋ banihinomai. Hoŋ banihim gemâmâ nâhât komolipne yenggât nâŋgâm manman kârikŋahât pat kuyiŋgiwan ya yenggât tihityeŋe otnomai.” Yawu sâm hângânyongomu gewi. Yawu gârâmâ Anitâ iknje nanje yâkŋeâmâ kerek yenggât kunyeŋe tatmap.

Anitânje nanje hângângumu kuwiknenehâkgât giop.

2 ¹ Yakât otmâmâ nanje hângângumu ge hohetnennjan manmâ gaop. Manmâ den sâop ya nâŋgâmunje bulâŋe otmu biwinennjan katmâ lâum mannom. Ki lohotŋe otmâ pilânôm.

²Emelâk topŋe katmâ Anitâŋe aŋelolipŋe hâŋgânyongomu tâmbâlipnenŋe yengâlen ge den ya sâŋ tetem ekyongowi. Den ekyongowi yakât bulâŋe teteop. Yâhâ lohimbi nombotŋaŋe den ya nâŋgâŋetâ gemu bet pilâwi yamâ Anitâŋe in yawu yakât matŋe yinŋiop.

³⁻⁴Yawu gârâmâ sâp yiwerenŋe yuâmâ Anitâŋe ikŋe nanŋe hâŋgângumu mem kuwiknenekbe sâŋ giop. Mem kuwiknenekbe sâŋ gem ikŋe den pat bulâŋe ya teteâkgât Yesu Kutdânenŋe ikŋahâk den ya sâŋ tetem eknongop. Eknongomâmâ Anitâŋe ikŋe nanŋahât den yakât bulâŋe lâuwuap yawu sâŋ kulem ki orotŋe otminiop. Otmu ikŋe engatŋeâk otmâ Wâtgât mâmâŋahât Heak hâŋgângumu yâkât komolân gem heŋgemnongom mâmâŋe otningimu yakât bulâŋe tetemu mewin. Otmu aŋgoân Anitâŋe otbaŋgiwi yakât matŋe yinŋiop. Umatŋe yawuya teteningimap sâŋ yakât Anitâhât nanŋe bulâŋe yawu sâŋ ya nâŋgâm biwinenŋaŋe mem yâhânom. Ki lohotŋe otmâ pilânom.

Yesuŋe dâinenekmâ manman kârikŋan katnenekmu manmâ yâhânom.

⁵Otmu lok nenŋahât sâwe. Anitâhât aŋelolipŋaŋe lohimbi nengât kunnenŋe mannomaihât yâkŋe ki ekyongop. Bia. Nanŋaŋe lohimbi nengât kunnenŋe pato otmâ tihitnenŋe galem otbisâpgât sâŋ kalop. ⁶Yawu gârâmâ Anitâŋe yakât sâŋ lok âlâhât nâŋgân nâŋgânŋan den yuwu katmu kulemguop.

“O, Anitâ, gâhât nâŋgâmunŋe yahatmap. Nenâmâ lohimbi tâŋât.

Yamâ gâŋe gâmâ nengât tepge nâŋgâm kunnenŋe tatmâ gamat ya nâŋgâmunŋe bimbi oap.

⁷Otmu nenŋe aŋelo yengât amutgen sâp tâlâwâk manmain. Yâhâ wahap topŋe topŋe kalon ya yengât galemyenŋe otmâ mannom sâŋ yakât pat kuningion.

⁸Yawu sâŋ pat kuningion yakât bulâŋe nengât nâŋgâŋetâ yahatbuapgât mem katnenekdâ ya galemyongom yâhânom.”

Den yawu tap. Yawu gârâmâ yakât bonŋe hâmbâi tetewuap. Sâp yiwerenŋe yu nenŋe wahap topŋe topŋe yakât galem ki otmâ mansain.

⁹Yawu gârâmâ nenŋe aŋelo yengât amutgen mansain dop yawuâk Anitâŋe ikŋe engatŋeâk otmâ Yesuŋe buku otningiâkgât hâŋgângumu himbimâmbâ ge lok olop. Lok otmâ hânân manop sâp yanâmâ aŋelo yengât amutgen manop. Yawu manmâ nengât sâŋ hâhiwin nâŋgâm muop. Mumu yanâmâ Âwâŋaŋe ekmâ, “Nanne kambiamne,” sâŋ yan lohimbiŋe yâkât nâŋgâŋetâ yahalâkgât mumuŋambâ mem yahalop. Mem yahatmâ manman kârikŋe yakât ambonŋe sâŋ katmu nengât kunnenŋe otmâ tatmap. ¹⁰Otmu âwâŋe Anitâŋe emelâk embâŋân wahap topŋe topŋe kalop ya mem hohem talâk sâŋ nanŋe âi waŋop. Âi waŋop ya kerek tuhum meteop. Ya nâŋgâmu ârândânŋe otmu yakât otmâmâ nenŋe mum hiliwahonongât dop ki tap. Yâkŋe dâinenekmâ manman kârikŋan katnenekmu manmâ yâhânom.

¹¹Bukulipne, bulâñanâk Anitâñe nanñe hângângumu ge tosa barak manop. Yawu manmâ gam nengât tosanenñe pilâningimu âwâñe Anitâñe nine nanne baratne koko salek sâam menenekmu mansain. Otmu Yesuñe gurâ nengât yawuâk imi garilipne sâmap. ¹²Yakât bulâñe tetewuapgât nâñgâm Yesuñe âwâñe yuwu sâam ekuop.

“O, Anitâ, imi garilipnane nâhâlen torokatmâ mansai ya gâhât topge sâam tetem ekyongowom. Otmu kiki menñihimune nâhâlen torokatñetâ orowâk mepaeheknom.”

Yawu sâam ekuop. ¹³Otmu âlâmâ yuwu sâop.

“Nâñe Anitâhâlen biwinane kepeiman.”

Otmu âlâmâ yuwu sâop.

“Lohimbiñe Anitâhâlen biwiyeñe kepeimai yâk yekmâ nine nan baralipne sâwuap. Otmu nâmâ yâk yengât kunyeñe sâam katnekmu ya galemñongomune orowâk mansain.”

Yawu sâop.

¹⁴Otmu lohimbi nenñeâmâ hânân yuân mansain yakât otmâ Anitâñe ikñe nanñe bulâñe Yesu himbimâmbâ hângângumu ge lohimbi nengât tosehât otmâ muop. Otmu Anitâñe mumuñambâ mem yahalop yan Satan Mumuhât Amboñe ya mem ge kalop. ¹⁵Yawu gârâmâ nenâmâ mumuhât pat otmâ mansain nâñgâm gorâ kakñan manmâ gawin. Otmu yawuâk torokatmâ ki mannehât Yesuñe manman kârikñahât mâtâp mem teteningiop. ¹⁶Otmu Anitâñe añelolipñe yengât nâñgâm Yesu ki hângânguop. Yâhâmâ nengât sâam yâk hângângumu giop. Otmu tâmbânenñe Awarahamñe Anitâhâlen biwiñe kepeim manop nengu yawuâk kepeim manbin. Yakât otmâ tihitnenñe otbe sâam giop. ¹⁷Otmu Anitâñe wawaenenekmâ tosanenñe pilâningiwe sâam âi sâam wañop. Âi sâam wañop ya mem ârândâñ olâkgât himbimâmbâ ge lok otmâ manop. Otmu sâp yan lohimbi nengât biwi nâñgân nâñgânnenñe ya mem manop. ¹⁸Otmu nenñe lohotñe otnehât Satanñe perâkñe topñe topñe kâitngomap yawuâk añgoân yâk kâitguop. Kâitgumu ki lohotñe otmu pilâm ba ariop. Yawu gârâmâ nenñe lohotñe otnehât Satanñe kâitngomap yan Yesuñe mâmâñe otningimu yâkât wâtñan kinmunñe mem ge katnenekbe sâam pâpgumap.

Yesuñe Mosehât kunñe tatmap.

3 ¹Bukulipne, yuwu sâamune nâñgâñet. Anitâñe nanñe Yesu hângângumu hânân yu giop. Otmu Anitâñe mem dâinenekmu Yesuhâlen biwi nâñgân nâñgânnenñe kepeim konohâk otmâ mansain. Yakât otmâ yâkñe mâtâp mem kulet sâaningim âwâñe Anitâhâlen âwurem yâhâ tatmâ nengât sâam âwâñe ulitgumap. ²Otmu Moseñe Isirae lohimbi yengât galem pato man sâam Anitâñe âi wañop. Âi wañop ya biwiñe mem tuhum manmâ gaop. Yakât dopñeâk Yesuñe nengât kunnennñe

otmâ manbuapgât Anitâne âi sâm waņop ya tem lâuwangim manop. ³Yawu gârâmâ Mose otmu Yesu yetgât topyetne ikņiâk ikņiâk tap yakât nângânetâ keterahâkgât den âlâen hâum sâmune nângânet. Lok âlâne emet pato ikņiâk tuhumu bukulipņe eņketâ âlepņe nandoroņe otmu yâkât nângânetâ yahatmu mepaemai. Yakât dopņeâk Yesuhât komolipņe, emelâk Mose otmu tâmbâlipnenņe manmâ gawi, otmu âun nen yu mansain, otmu hâmbâi lohimbî tetem mannomai nen kerek ikņak menenemâ kunnenņe tatbuap. Yawu tatmu nenņe yâkât nângâmune yahatmu mepaem yâhâmbisâin. ⁴Yawu gârâmâ den âlâen hâum yuwu sâwe. Emet yaņe ikņak in ki gam yâhâ kinmap. Nenņe kât, nak me senņe âlâlâ yaņe mem emet tuhomain. Dop yawuâk Anitâne yu ya topņe topņe kalop. Nenņe ya ekmâ yanâmâ Anitâhât bāt tosa sâm ekmâ nângâmain. ⁵Otmu Mose yâhâmâ Anitâhât den lâum hoņ bawaņgim manop. Hoņ bawaņgim manmâ yu me ya gâmâlâk tetewuap yakât sâm tetem Isirae lohimbî ekyongom manop. ⁶Yâhâ Yesu Anitâhât nanņe nen hârok nengât kunnenņe tatmâ tihitnenņe otmap. Otmu yâkņak Mosehât gurâ kunne tatmap. Otmu Anitâne Yesuhât pat kuningiop ya mene sâm Yesuhâlen biwinenņe kepeim mannom otmuâmâ pat yakât bulâne ningimu mem Yesu orop tatmâ yâhâmbisâin.

Tâmbâlipnenņe manman sânduhân ki yâhâwi.

⁷Yawuhât Anitâne Wâtgât mâmâņahât Heak hâņgângumu ge lok âlâ ekumu den yuwu kulemuop.

⁸⁻¹¹ “Aņgoân yambu 40 yakât biwiņan, tâmbâlipyeņe lok ki manmaiângen ari manmâ kunyeņe kârikņe otmu nâhât den kum manbi. Yawu otņetâ yâk yeņgât senyeņe hâreahâkgât kulem topņe topņe memune ekbi. Kulem yawu memune ekmâ nâhât topne nângâwi yamâ biwiyeņe pâlâmņe otmu manbi. Otmu nâhât den ya nângâm bet pilâm iliwetmâ manmâ gawi. Tâmbâlipyeņe manman sânduhân ari mannomaihât nângâm, nâņe Awarahamgât pat kuwaņgiwan. Yamâ nâņe den ekyongowan ya ki lâuwi. Yakât otmâ kuk otyiņgim tâmbâlipyeņe nâhâlen torokatmâ manman sânduhân ki mannomaihât sâm hâreyiņgiwan. Yawu otyiņgimune hâhiwin kakņan manminiwi. Yeņe sâp yiwereņe yuâmâ yakât nângâm nâhât den tem lâunihim biwiyeņe ki pâlâmņe otmu mannomai. Yawu mannomai otmuâmâ nâhâlen torokatmâ manman sânduhân mannomai.” Yawu sâop.

¹²Bukulipne, yeņe den yu sâlikum topņe nângâm heņgeņgunomai. Yen yawuâk biwiyeņe orotok sâmu yan manman amboņe Anitâ ya pilâņetâ biwiyeņe bâlemapgât yen galemahom mannomai. ¹³Otmu biwiyeņe pâlâmņe otmapgât orotmemeyeņe bâleņe bet pilâm Anitâhât den tem lâum haoņmâ ârândâņ bukulipyeņe orop mem heweweņ tuhuakmâ

tânahom mannomai. ¹⁴Yeŋe biwiyenŋe Kiristohâlen katjetâ kârikŋeâk kinmâ gaop yawuâk kinmu manmâ yâhânomai. Yawu manjetâ yanâmâ Kiristonŋe manman kârikŋan mem katyekmu yâk orop tatmâ yâhâmbisâi. ¹⁵Bukulipyenŋe orop mem hewewenŋe tuhuakmâ Anitâŋe den sâmu kulemguop ya nânŋâm mem mete tuhunomai. Den ya yawu tap.

“Tâmbâlipyenŋe lok ki manmaiângen ari manmâ kunyenŋe kârikŋe otmâ nâhât den kum manbi. Yawu otmâ biwiyenŋe pâlâmŋe otmu manbi. Yakât otmâ tâmbâlipyenŋe manman sânduhân ki mannomaihât sâm hâreyiŋgiwan. Yeŋe yakât nânŋâm nâhât den tem lâunihim biwiyenŋe ki pâlâmŋe otmu mannomai.”

Den kulemguop ya yawu tap.

¹⁶Yakât yuwu sâmune nânŋâŋet. Lohimbi girawuyenŋe Anitâhât den nânŋâwi yamâ biwiyenŋe pâlâmŋe otmu manbi? Yamâ Isirae lohimbi Mosenŋe aŋgoân dâiyekmu Aihita hân pilâm lok ki manmaiângen ari manbi ya. ¹⁷⁻¹⁸Otmu Anitâŋe lohimbi girawuya yenŋât yuwu sâm hâreyiŋgiop?

“Nâŋe kuk otyiŋgimune nâhâlen ki torokatmâ manman sânduhân mannomai.”

Yawu sâm hâreyiŋgiop yamâ lohimbi girawuya yenŋât sâop? Yamâ yuwuhât sâop. Tâmbâlipnenŋe lok ki manmaiângen ari manjetâ yambu 40 pesuk sâop. Lok ki manmaiângen manbi yan Anitâhât den nânŋâŋetâ gemu bet pilâwi yakât tosaŋe meyekmu hiliwahom hâmeyenŋe gulip olop. ¹⁹Yakât topŋe yamâ yuwu naŋgain. Nengât tâmbâlipnenŋe Anitâhâlen biwi nânŋân nânŋânyenŋe ki kepeim manbi. Topŋe yakât otmâ Anitâŋe kuk otyiŋgimu manman sânduhân ki manmâ gawi. Yawu gârâmâ yeŋe tâmbâlipnenŋe otbi yawuâk otmaiâhât biwiyenŋe galemahom heŋgenŋum manmâ yâhânomai.

Anitâŋe mem manman sânduhân katnenekbuapŋât mâtâp tap.

4 ¹Anitâŋe biwinenŋe mem huruŋ pilâmu sânduhânâk manmâ yâhânom yakât sâm kalop. Yakât otmâ Anitâ nenekmu ki ârândânŋ otmapŋât biwinenŋe galemahom denŋe biwinenŋan katmâ tiŋâk lâum manmâ yâhânom. ²Emelâhâmâ tâmbâlipnenŋe Anitâhât den pat âlepŋe ya nânŋâwi yamâ yâkâlen biwi nânŋân nânŋânyenŋe ki kepeim manbi. Yakât otmâ yâkŋe tatmap yan ki mem dâiyekmu yâhâwi. Yan ki yâhâwi yamâ biwiyenŋe ki huruŋ sâmu tatmâ yâhâwi. Nen gurâ yawuâk Anitâhât den pat âlepŋe ya nânŋâwin. Yawu gârâmâ tâmbâlipnenŋe otjetâ bâleop yawu otmaingât biwi nânŋân nânŋânnenŋe Anitâhâlenâk kepeim launŋe lâuwangim mannom. ³⁻⁴Yawu gârâmâ nenâmâ yâkâlenâk biwi nânŋân nânŋânnenŋe kepeim mansain. Yawu manmâ yâhâmunŋe biwinenŋe sânduk sâwuap. Yâhâ tâmbâlipnenŋeâmâ yawu ki otbi. Yakât otmâ Anitâŋe den sâm hâreyiŋgiop ya yuwu tap.

“Nâje den ekyongowan ya ki lâuwi. Yakât otmâ nâhâlen torokatmâ manman sânduhân ki mannomaihât sâh hâreyiŋgiwan.”

Anitâje in tatmâ nâŋgâmap yakât topŋe teteâkgât lok âlâje den yuwu kulemguop.

“Anitâje hân himbim kândikyotgom âliwahap topŋe topŋe katmâ arimu hilâm nombolân konok pesuk sâop. Yakât kakŋanâmâ in tatmâ nâŋgâop.”

Otmu manman sânduhân orowâk tatmâ nâŋgâne sâh yakât Anitâje tâmbâlipnenŋe dâiyehop. Dâiyekmuâmâ denŋe nâŋgâŋetâ gemu betbaŋgim yakât bulâje ki mewi. ⁵Yakât otmâ Anitâje den yuwu sâop.

“Nâje den ekyongowan ya ki lâuwi. Yakât otmâ nâhâlen torokatmâ manman sânduhân ki mannomaihât sâh hâreyiŋgiwan.”

Anitâje yawu sâh hâreyiŋgiop. ⁶Yâhâ tâmbâlipnenŋe den pat âlepŋe ya nâŋgâŋetâ gemu ki lâuwi. Yakât otmâmâ manman sânduhân ki yâhâwi. Yâhâ nengâlen gâtŋe âlâ me âlâje manman sânduhân yâhâ Anitâ orop manmâ yâhânomgât dop tap. Yawu gârâmâ nenŋe yâkâlen biwi nâŋgân nâŋgânnenŋe kepeim den pat âlepŋe ya nâŋgâm lâum mannom yanâmâ hâmbâi Anitâje dâinenekmâ mannom sânduhân katnenekmu manmâ yâhâmbisâin. ⁷Yakât bulâje menomgât mâtâp tap yakât topŋe yuwu. Tâmbâlipnenŋe manman sânduhân ki manbiŋe hâhiwin kakŋan manmâ gawi. Yâhâ yapâ torokatmâ lohimi tetem gawiŋe gurâ dop yawuâk manmâ gawi. Yâhâ tetem gaŋetâ gaŋetâ lok pato âlâ, kutŋe Dawiti sâh, yâk teteop. Yawu gârâmâ Anitâje Dawiti den yuwu ekumu kulemguop.

“Yeŋe sâp yiwereŋe yuâmâ nâhât den tem lâunihim biwiyeŋe ki pâlâmŋe otmu mannomai.”

Dawitiŋe yawu sâh ekyongop yamâ aŋgoân tâmbâlipnenŋe kunyeŋe kârikŋe otmâ Anitâhât den kuwi dop yawuâk otbi.

⁸Otmu embâŋân aŋgoân Anitâhât den kuwi yakât âlâ torokatmâ sâwe. Emelâk Mose mumu lok âlâ, kutŋe Yosua, yâkŋe Mosehât gewâkŋan kinmâ tâmbâlipnenŋe ya meyekmu hân âlâ, kutŋe Kanan, yan ari manbi. Yâhâ Yosuaŋe manop sâp yanâk manman sânduhân manŋet sâh Anitâje katyehop mâne yakât kakŋan Dawiti manop sâp yan “manman sânduhân mannomai” ki sâh ekyongombâp.

⁹⁻¹⁰Yawu gârâmâ sâp yiwereŋe yu nenŋe manman sânduhân manmâ yâhâmbisâingât dop tap. Otmu embâŋân Anitâje hân himbim kândikyotgom âliwahap topŋe topŋe kalop yakât kakŋan in tatmâ nâŋgâop. Dop yawuâk nengu manmâ yâhâmunŋe Anitâje sâop ya bulâje tetemu yâkâlen torokatmunŋe ikŋe orop tatmâ nâŋgânom. ¹¹Yakât nâŋgâm yâkâlen biwinenŋe tiŋâk kepeim manmâ yâhânom. Yawu otmunŋe manman sânduhân katnenekmu ikŋe orop tatmâ yâhâmbisâin.

**Anitâhât denŋe nâŋgâmunŋe biwinenŋan
hâumu topnenŋe mem tetemap.**

12-13 Bukulipne, Anitâŋe sâmu den kulemguiwi ya wonân dop sâwe. Nehemân hâum kinmâ sâwe. Nehemŋe lok kambiamŋan memap yakât dopŋeâk Anitâhât denŋe nâŋgâmunŋe biwinenŋan hâum topnenŋe mem tetemap. Otmu ikŋe senŋan misiŋguraknomgât dop âlâ ki tap. Nenŋe tetekŋan kinmunŋe biwi nâŋgân nâŋgânnenŋe kerek ekmâ nâŋgâmap. Ya ekmâ nâŋgâmâmâ biwinenŋahât topŋe sâmu tetewuap yakât biwi nâŋgân nâŋgânnenŋe galemguaqmâ denŋe lâum mannom.

Yesuŋe nengât sâmu Anitâ ulitgumap.

14-15 Otmu nen Satanŋe mem lohotŋe tuhunenekbe sâmu nengâlen âi memap. Yâhâ Yesuŋe hânân ge manmâ gaop yan Satanŋe yawuâk yâk mem lohotŋe tuhuwe sâmu nep miop. Yawu otmu ki otmâ tâpikguop. Yâkŋe kârîkŋe manmâ Satan mem ge kalop. Yawu gârâmâ nenŋe Kutdânenŋe Yesu, Anitâ nanŋahât denŋe lâum mannom. Yawu otmâ manmunŋe yâkŋe Anitâ orop tatmâ âwânŋe tepŋe nâŋgâningim umam sâningiâkgât ulitgumap. 16 Yawu gârâmâ Satanŋe mem ge katnenekbe sâmu otbawân lohotŋe otmaingât Anitâ ulitgumunŋe mâmâŋe otningiwuap. Yâhâ otmunŋe bâlewuap otmuâmâ ya sâmu tetem ekum yâkâlen biwinenŋeŋe kepeimunŋe kaok nâŋgâningim tosanenŋe pilâningiwuap.

Anitâŋe tosayeŋe pilâyîŋgiâkgât hotom uwaŋgiminiwi.

5 1 Bukulipne, hotom uminiwi yeŋgât kunŋe manop yâkât topŋe ekyongomune nâŋgâŋet. Anitâŋe ikŋe nâŋgân nâŋgânŋe biwinenŋan katmu lok âlâ nenŋe hohetnenŋambâ mem tetewin. Mem tetemunŋe Anitâŋe tosanenŋe pilâningiâkgât lok yaŋe yâkât senŋan kinmâ hotom uminiop. 2 Otmu lok ya orowâk Satanŋe perâkŋe topŋe topŋe kâitnongomu otmunŋe bâlem gaop. Yakât otmâmâ nenŋe Anitâhât den ya lâum hâum pâpŋuwin yan yâkŋe tepŋe nâŋgâningim lohotŋan otningiminiop. 3 Yawu gârâmâ ikŋe orotmeme bâleŋe otmu nengât orotmemenenŋe bâleŋe yakât tosa Anitâŋe pilâningiâkgât hotom uwaŋgim manmâ gaop. 4 Yâhâ ikŋe nâŋgân nâŋgânân âi ya ki miop. Anitâŋe topŋe katmâ lok âlâ, kutŋe Aron, yaŋe hotom uyiŋgimu tosayeŋe pilâyîŋgiâkgât âi ya sâmu waŋop. Topŋe kalop yapâek manmâ gawi yamâ hotom u u lok ya Anitâŋe ikŋahâk mem sâlipyongom âi ya yiŋgim gaop.

Yesuŋe nen sâreerenekmâ muop.

5 Otmu yawuâk Kiristoŋe ikŋe eŋgatŋeâk ki watmâ olop. Anitâŋe âi ya sâmu waŋmâ hâŋgângumu giop. Yâhâ emelâk ki giop yan Anitâŋe den yuwu sâmu ekuop ya lok âlâŋe kulemguiwi. Den ya yuwu tap.

“Gâmâ nanne ombé bisine. Yawu gârâmâ yiwereŋe yu yakât topŋe sâŋm teterâ lohimbî kerekŋe ya ekmâ nânġânġet sâŋm yakât katgeksan.” Yawu sâop.

⁶Yawu gârâmâ Anitânġe den âlâ yuwu sâŋm nanġe ekuop ya lok yaŋġe kulemġuop.

“Anġoân lok âlâ, kutŋe Melekiserek sâŋm, yâkŋe lohimbî yġngât tosayeŋahât sâŋm hotom unihiwuapġât âi sâŋm waŋmune mem gaop. Yawu gârâmâ gâŋġe âi ya mem torokat sâŋm gihimune tuhum yâhâwuât.” Yawu sâŋm nanġe ekuop.

⁷Yawu otmâmâ Yesuŋe huruŋ huruŋ manmâ âwânġahât tem lâuwânġim âi ya tuhum manop. Otmu âwânġe mumuhât mâtâwâmbâ membuapġât dop tatbaŋġiop ya nânġâop. Yâkŋe ya nânġâm yâkâlen biwiŋe kepeim yapâ menekbuap nânġâm isem ulitġuop. Otmu âwânġahâlen biwiŋe kepeim manop yakât otmâ nânġâwânġim mumuŋambâ mem yahalop.

⁸Yâhâ Yesuŋe yuwu sâŋm ki ulitġuop. “Nâmâ gâhât nange bulânġe mansan. Yakât otmâ umatŋe âlâlâ nâhâlen tetenihiwuap yamâ sârâ biatbuap,” yawu sâŋm ki ulitġuop. Yawu gârâmâ sâtġum manmâ âwânġe âi sâŋm waŋop ya lâum lohotŋe ki olop. ⁹Yawu otmâ âi ya biwiŋe tiŋâk mem manmu âwânġe ekmu ârândânġ olop. Yakât otmâ yâkâlen biwinenġe kepeim tem lâuwânġim manmunġe manman kârikŋan katnenekbuapġât mâtâp teteop. ¹⁰Anitânġe emelâk Melekiserek âi sâŋm waŋmu mem manop. Âi yawuâk ikŋe nanġe tâŋ tâŋ ya waŋmu mem yâhâwuap.

Nenġeâmâ lepat nânġân nânġânân ki watmâ mannom.

¹¹Bukulipne, yuwu sâŋmune nânġânġet. Nânġe Yesuhât topŋe ya kerehâk sâŋm kusânâmâ ekyongowe sâŋm oan. Yamâ nânġân nânġânġe umatŋe oap yakât otmâ ihilâk ekyongomune nânġânġetâ ki keterakbuap. ¹²Yâhâ den yan yuâmâ emelâk ekyongowin yamâ yeŋe nânġâm heŋġeŋguwi mâne sâp yiwereŋe yu bukulipyenġe kâsikum yġngimbâi.

Yamâ yeŋe Yesuhât topŋe nânġâm pâpġuwi yakât nânġâmune bâleap. Yakât otmâmâ lok âlânġe yâhâpŋe den kâsikum yġngiwuapġât dopŋe tap. Yġngât topyeŋeâmâ yuwu. Yġngât nânġân nânġân yamâ lepat nânġân nânġân. Lohimbî papato yġngât nânġân nânġân yawuya nânġâwi mâne den yan yukât topŋe âlepŋe nânġâm metembâi.

Yawu gârâmâ topyeŋe teteâġġât den âlâen hâum sâŋmune nânġânġet. Leparâmâ sot nem âkâm yġngimunġe nemai. Yâhâ sot kândâkdâek ki nemai. Yeŋe Yesuhât komolân torokatbi yamâ ŋaŋa ya yġngât dop oai. Yamâ girawu otmâmâ lepatŋe nem âkâm yġngimunġe nemai yawuâk nemai? Yakât yeŋe topŋe girawu otmâmâ Yesuhât topŋe ya topŋambâek ki nânġâm heŋġeŋguai? Yeŋe sot kândâkdâek nemai mâneâmâ Yesuhât topŋe ya nânġâm heŋġeŋgumbâi. ¹³Yamâ yeŋe lepalân manmâ orotmeme kiŋoŋ me orotmeme âlepŋe yâhâp yâhâp ya ekmâmâ mem kiwilim topŋe nânġânomaihât dop ki tap. Yamâ otmâ tâpikġuai.

¹⁴Otmu torokatmâ den âlâen hâum sâwe. Lepat yamâ gâmâlâk papato otjetâ sot kândâkdâek yingimunje nemai. Dop yawuâk lohimbi nombotjaŋe nâŋgân nâŋgânyeŋe keterakmu Yesuhât topŋe ya ekmâ nâŋgâm denje lâum manmâ gaiŋe orotmeme âlepŋe me bâleŋe ya ekmâ kiwilim mansai. Lohimbi yawuya yengât nâŋgân nâŋgânyeŋe me manmanyenje ya ekmâ nâŋgâmune âlepŋe nanje otmap.

Anitâŋe nenekmâ ârândân olâkgât biwinenje yâkâlen katmâ mannom.

6 ¹Yakât otmâ den yu yâhâpŋe ki ekyongowe. Anitâ nenekmu ârândân olâkgât nenje orotmemenenje kingoŋ otbin ya bet pilâm sâm tetemâmâ yâkâlen biwi nâŋgân nâŋgânnenje katbin. Otmuâmâ yakât topŋe yâhâpŋe ki ekyongowe. ²Otmu âlâmâ yuwu. Toen mem katnenekbi yakât topŋe ki sâm ekyongowe. Me nenje kunyeŋan mem kuratgum mem kârikŋe tuhuyekbin, me mumuŋambâ yahatnom, me sâp patoen biwi nâŋgân nâŋgânnenjahât topŋe ekmâ ikŋiâk ikŋiâk matŋe ningiwuap yakât topŋe gurâ yâhâpŋe ki sâm ekyongowe. Emelâk nâŋgâm metembâihât. ³Otmu Anitâŋe biwiyenje mem kusânâmâ mâmâŋe otnihimu yakât den âlâ âiŋe torokatmâ ekyongowehât nanjan. Yâhâ yiwerenje yuâmâ den umatŋe tap yakât sâmune nâŋgâŋet.

⁴⁻⁵Lohimbi nombotjaŋe Kiristohât den pat âlepŋe nâŋgâwi yan yâkât topŋe nâŋgâm heŋgeŋgum biwiyenje yâkâlen katjetâmâ himbimgât pat kuyingimu mansai. Yawu otmâ Anitâŋe Wâtgât mâmâŋjahât Heak hâŋgângumu ge biwyeŋan tatmâ mâmâŋe otyingimap. ⁶Yawu gârâmâ yakât kakŋan Kiristohât hâkân otmâ betgum manjetâ biwiyenje pâlâmŋe otbuap. Otmu Anitâ nanjaŋe nengât sâm muop yakât nâŋgâŋetâ tâŋât otbuap. Yawu nâŋgâm manmâ yâhânomaiŋe Parisaio Sarukaio yâkŋe sâŋetâ Yesu mem howanân kum kânâŋgâwi yâk yengât dop otmâ yakât matŋe bâleŋe menomai. Nâŋgân nâŋgân yawuya nâŋgâm manmâ yâhânomai yakât otmâ biwi nâŋgân nâŋgânyeŋe yâkâlen yâhâpŋe katnomaihât dop âlâ ki tap.

⁷Yakât nâŋgâŋetâ keterahâkgât den âlâen hâum sâmune nâŋgâŋet. Hân ambolipjaŋe nep kâmetmâ pilâŋetâ iop. Imu yan gelâk gemu hân toŋe orop yapâ gâtjaŋe hunsambe teteop. Otmu yapâ sot hâwurum um nem âlepŋan manmâ gawi. Yakât dopŋeâk lohimbi nombotjaŋe Anitâhât den ya nâŋgâm biwyeŋan katmâ yâkât wâtŋan kinjetâ yâkŋe mâmâŋe otyingimu orotmeme âlepŋeâk otmai. ⁸Yâhâ âlâ torokatmâ sâwe. Nep ya kâmetmâ pilâŋetâ imu yan hewukjaŋe lâum kurihimu languop yamâ orok sâop. Yakât dopŋeâk lohimbi nombotjaŋe aŋgoân biwiyenje Kiristohâlen katmai. Yakât kakŋan Anitâhât den ya nâŋgâŋetâ tâŋât otmu pilâŋetâ yâk yengâlen bulâŋe âlepŋe ki tetemap. Yâhâmâ orotmemeyenje âlepŋe ya pilâm orotmeme bâleŋe otmâ manmai. Yawu otjetâ Anitâŋe nâŋgâmu bâlemu hâhiwin kakŋan mannomai sâm hemgât pat kuyingimu manmai.

⁹⁻¹⁰ Bukulipne, yuwu sâmunne nângânet. Yeŋe ki otmâ tâpikgum hiliwahonomai. Yawu gârâmâ Kiristohâlen biwiyenaje kepeim manjet sâmbiwinaje hikum mansan. Yenâmâ Anitâhât tem lâum buku konok oranjim manmâ gai. Yawu oai yamâ Anitâne yekmu ârandân oap. Yakât otmâmâ yengât nângâm biwiŋe pâlâmŋe ki otmâ pilâyekbuap. Biwiyenaje Kiristohâlen katbi yakât otmâ biwiyenaje orotok sâmapgât Anitâne mâmâne otyiŋgiwuap. ¹¹ Yawu gârâmâ yeŋe biwiyenaje Yesuhâlen ikŋiâk ikŋiâk katmâ denŋe lâum orotmeme âlepŋe otmâ manmâ gai. Yakât otmâ yawuâk torokatmâ manmâ yâhânetgât nanŋan. Yâkâlen biwiyenaje kepeim manmâ yâhânomai yanâmâ Anitâne manman kârikŋahât pat kuyiŋgimu tap yakât bulâne yingimu menomai. ¹² Yawu gârâmâ manman kârikŋahât pat yakât bulâne menom sâmbiwiŋe ki orotok sâmbiwinenaje mannomaihât nanŋan.

Yesuŋe kulet sâmbiwinenaje tiripnongop ya tâŋ tâŋâk watnom.

¹³ Biwiyenaje orotok sâmapgât yuwu sâmunne nângânet. Awoŋnenŋe Anitâ yâhâmâ topŋe âlâ. Lok me wuân me wuânŋe Anitâhât kunŋe manbuapgât dop bia. Yawuhât emelâk embânân Anitâne tâmbânenŋe, kutŋe Awaraham, yâkât nângâwanŋim pat kuwanŋiop sâp yan Anitâne ikŋe kutŋe ahonakmâ den ya sâmbiwinenaje tuhum yuwu ekuop.

¹⁴ “Gâhât biwihambâ kâu pato kândâkdâne hurunduŋ sânomai.” Yawu sâop.

¹⁵ Awarahamŋe den ya nângâm biwi yâhâp ki otmâ manop yakât bulâne miop. Otmu den sâop yakât bulâne yamâ nen yiwerenŋe tetem mansain yu. ¹⁶ Anitâne ikŋe kutŋe ahonahop yakât topŋe nângânetâ keterahâkgât yuwu sâmunne nângânet. Nenŋe “Wuân me wuân otnom” sâmain yan bukulipnenŋenŋe nengât “lok paha” sâmaiŋe yuwu sâmain. “Anitâhât senŋan wuân me wuân otnom, yawu sâmunneâmâ kârikŋe otmap.” Yawu sâmain. Yawu sâmain yamâ yakât bulâne ki otmain yanâmâ Anitâne yakât matŋe umatŋe ningiwuap nângâmain.

¹⁷ Yawu gârâmâ Anitâhât komolân gâtŋe âlâ me âlâne den sâmbiwinenaje kalop ya nângânetâ bonŋe olâkgât nângâm ikŋe kutŋe ahonakmâ den ya sâmbiwinenaje tuhuop. ¹⁸ Otmu Anitâne den perâkŋe sâmbiwinenaje kâitnongowuapgât dop âlâ ki tap. Me biwi yâhâp otbuapgât dop gurâ ki tap. Yawuhât yâkâlen biwinenaje kepeim manmunŋe tihitnenŋe otmâ himbimŋe pat kuningiop yakât bulâne ya bulânanâk ningimu menom yakât ki gorâningimap. ¹⁹⁻²⁰ Yesu Âwânŋe tihitnenŋe otmâ manman kârikŋan katnenekmu mannongât yâkâlen arimu orowâk tatmawot. Orowâk tatmutâ emelâk Melekiŋe Anitâne lohimi yengât tosayenŋe pilâyingâkgât sâmbiwinenaje ulitguop dop yawuâk Yesuŋe nengât sâmbiwinenaje ulitgumap. Yakât nângâm yan engat yâhâp ki otmain. Bulânanâk himbimŋe pat kuningiop yakât bulâne menom sâmbiwinenaje hikuakmâ manmâ yâhânom.

Melekiserek yâkât topņe

7 ¹Lok âlâ, kutņe Melekiserek sâm, yâkât topņe sâm tetemune nâņgâņet. Melekiserek yâhâmâ kapi âlâ, kutņe Salem, yapâ gâtņe. Yâhâ lohimbņe yu ya Anitâhât pat kuwaņgiwi ya mem Melekiserek waņbi. Kândikum emelâk kapam tetemu Awarahamņe ikņe kapam loklipņe dâiyekmu ari kapi nombotņe hawamgum tatbi yakât ambolipņe yongom itit kiom bâleņe tuhuyekmâ yâk yengât noniņ bulimakao, lama, senņe âlâlâ topņe topņe ya meyiņgiwi. Meyiņgim purik sâm âwuremu Melekiserek orop mâtâwân enajkmâ parahuakmâ Melekiserekņe heroņe otbaņgim yuwu sâm ekuop. “Anitâ kunnenņe tatmapņe mâmâņe otgihimu lohimbi yengât kunyeņe manbuat.” Yawu sâm ekuop.

²Yawu sâm ekumu Awarahamņe senņe âlâlâ meyiņgiwi ya nombotņe mem hioņmâ yakât sâsâņambâ konok mem Anitâhât pat kuwaņgim Melekiserek waņop.

Otmu kut Melekiserek yakât topņe yuwu tap, “Manman âilonņo loņņo amboņe,” yawu. Otmu kapi kutņe, yamâ Salem, yakât topņe yuwu tap, “Biwi sânduk amboņe,” yawu. ³Yâhâ Melekiserek ikņe hep torehenlipņe yengât kutyeņe ki tap. Otmu sâp girawuyaen teteop me muop yakât topņe gurâ yawuâk ki naņgain. Yakât dopņeâk Anitâhât nanņe Yesu embâņambâek tatmâ gaop. Otmu yawuâk tatmâ yâhâwuap. Yakât otmâ dopyetņe konohâk oap. Nâņgâmune yawu oap.

⁴Melekiserek yamâ lok tâņât bia. Awaraham yamâ Isirae nengât tâmbâhât lok kutdâ manop. Yâhâ kasalipņe yongom senņe âlâlâyeņe meyiņgimâmâ nombotņe mem hioņmâ yakât sâsâņambâ konok mem Melekiserek waņop. Yawu gârâmâ yuwu sânom. Bulâņanâk Melekiserekņe Awarahamgât kunņe manop. ⁵Yawu gârâmâ yakât kakņan Awarahamgât hâkuņe lok âlâ manop, kutņe Lewi sâm, yâkât komolân gâtņe Anitâhât hotom um manbi. Yâk yengât sâm Moseņe girem den yuwu kulemguo.

“Lewi senņe hotom um manmâ yâhânomai. Otmu Isirae lohimbi nombotņe yu me ya yeņe sâsâņambâ konok mem Lewi sen yiņginomai.” Yawu sâm kulemguo.

⁶Yâhâ Melekiserek yamâ Awarahamgât komolân gâtņe bia. Yakât otmâmâ Awarahamņe senņe âlâlâ mem Melekiserek waņmu yâkņe yuwu sâm ekuop. “Anitâņe mâmâņe otgihimu kunyeņe manbuat.” Yawu sâm ekuop. ⁷Yakât otmâ topyetņe girawu nâņgânom? Âlâņe kunņe manop? Melekiserek yâkņe me, me Awaraham yâkņe? Yakât yuwu sâwe. Awarahamņe Anitâhât pat kuwaņgiop ya mem Melekiserek waņop. Yakât otmâmâ Melekiserekņe Awarahamgât kunņe manop. Nâņgâmune yawu oap.

⁸Otmu torokatmâ yuwu sâwe. Senņe âlâlâ yu me ya yeņe sâsâņambâ kâsikum konok mem Lewi sen yiņgiminiwi. Otmu Lewi sen mum gawi ya

yengât topyeŋe yamâ kulemguiwi. Yâhâ Melekiserek yâkât topŋeâmâ ki kulemguiwi. Topŋe yakât otmâ Melekiserekŋe hotom uminiwi ya yengât kunyeŋe manop. Nâŋgâmune yawu oap. ⁹⁻¹⁰Otmu Lewi sen manbi ya gurâ ki teteŋetâek Awaraham Lewihât hâkuŋe yâkŋe Melekiserek senŋe âlâlâ ya waŋop. Yawu gârâmâ Lewi sen yâkŋe Awaraham yâkâlêmbâ tetem torokatmâ gawi yâkŋeâmâ yawuâk waŋjbi.

**Bulâŋe ki teteop yakât otmâmâ Anitâŋe
Lewi sen yamâ mem ge katyehop.**

¹¹Lewi sen yengâlêmbâ lok kunŋe âlâ, kutŋe Aron, Mose imiŋe. Otmuâmâ Anitâŋe âiyenahât topŋe ya sâm tetem Mose ekumu kulemguop den ya lâum hotom um manmâ gawi. Hotom um manmâ gawi yapâ manman kârikŋahât bulâŋe ki teteop. Ki tetemu Anitâŋe Lewi sen yengât nâŋgâmu kakŋe olop. Nâŋgâmu kakŋe otmu lok topŋe âlâ, ikŋe nanŋe Yesu hâŋgângumu ge manman kârikŋahât mâtâp mem teteningiop. ¹²Otmu Lewi senŋe hotom u uhâk mâtâp watminiwi ya pesuk sâek sâm yâkŋeâmâ emelâk aŋgoân Anitâŋe Melekiserek âi sâm waŋop ya torokatmâ tuhuop. Tuhum pesuk pilâm manman kârikŋahât pat yakât bulâŋe mem teteningiop. ¹³⁻¹⁴Yawu gârâmâ kutdânenŋe Yesu yâhâmâ Yura sen yapâ gâtŋe. Yawu gârâmâ Moseŋe Yura sen yengât hotom um mannomai sâm ki ekyongop. Yakât otmâ Yura amboŋe âlâŋe hotom ki uop, bia kârikŋe.

¹⁵⁻¹⁶Yâhâ, Yesuŋeâmâ gem Melekiserek yâkât âi ya torokatmâ mem manop yakât nâŋe yuwu nanŋan. Anitâŋe Lewi sen yâk yengât orotmemeyeŋe yakât nâŋgâmu tâŋât otmu yaŋak benŋe nanŋe hâŋgângumu ge nengât sâm muop. Mumuŋambâ yahatmâ Âwâŋe Anitâhâlen yâhâmu tawot. Tatmâ nengât sâm ulitgumap. ¹⁷Yakât Anitâŋe nanŋe ekumu lok yaŋe den kulemguop ya yuwu tap.

“Aŋgoân lok âlâ, kutŋe Melekiserek sâm, yâkŋe lohimi yengât tosayenahât sâm hotom unihiwuapgât âi sâm waŋmune mem gaop. Yawu gârâmâ âi ya sâm gihimune gâŋe torokatmâ tuhum yâhâwuat.” Yawu sâop.

¹⁸⁻¹⁹Otmu yuwuhât sâop. Emelâhâmâ Lewi senŋe topŋe katmâ Moseŋe den kulemguop ya lâum hotom um orotmeme topŋe topŋe otmâ manmâ gawi. Yamâ benŋe yâk yengâlen bulâŋe âlâ ki teteop. Otmu yaŋe tânnongowuapgât dop âlâ ki teteop. Yakât otmâ Anitâŋe nâŋgâmu ki ârândâŋ otmu nanŋe Yesuŋe mâtâp âiŋe meningiâkgât hâŋgângumu giop. Gem âi sâm waŋop ya tuhum pesuk pilâm âwâŋahâlen âwurem yâhâmu orowâk tawot. Yakât otmâ nenŋe biwinenŋeŋe hewewenŋe otmu Anitâ orop den alahunomgât mâtâp teteningiop. Yakât nâŋgâm yâkâlen biwinenŋeŋe kepeim manmâ yâhânom. Yâhâ Yesuŋe mâtâp âiŋe mem teteningiop yakât topŋe ikŋiâk tap yakât torokatmâ âlâ sâwe.

20-21 Anjoân Lewi senje topnje katmâ hotom une sârn ai ya mewi sârn yan Anitânje yâk yengât den âlâ ki hikuop. Ai ya in topnje katmâ mewi. Yâhâ Anitânje iknjahâk den hikum nanje ai sârn wanjop. Anitânje den hikum nanje ekuop ya lok yanje yuwu.

“Anitânje den yuwu sârn hikumu ya kâriknje olop. Ai ya sârn gihimune gânje torokatmâ tuhurn yâhâwuat.” Yawu kulemguop.

22 Otmu kândikum Moseje Lewi sen ai sârn yingimu mem gawi ya pesuk sâop. Yâhâ Yesuje Anitâhât senjan ai ya memap yamâ ki pesuk sâwuap. Yakât bulânje tetewuapgât nângâm engat yâhâp ki otmain.

23 Otmu âlâ sâwe. Lewi senâmbâ gâtne lok dondânje ai ya mem mum gawi. Mum ganjetâ yâk yengât tepylene kâlehengâtjanje nep ya torokatmâ mem gawi. Otmu ya yawuâk ai mem yanjak mum gawi. 24 Yâhâ Yesujeâmâ mumu ki pesuk sâop. Yesu yamâ mum yahalop. Yahalop gârâmâ yâhâpne ki mumbuap. Otmu ai miop ya yawuâk mem yâhâmbisâp. Yakât otmâ yâkne Lewi sen kerek yengât kunylene tatmap. 25 Yakât otmâ Anitânje umam sâningiâkgât nenje biwinenje yâkâlen kepeim manmâ yâhâmunjeâmâ Yesuje tihitnenje otmâ âwânje ulitgum yâhâwuap. Yanâmâ âwânanje nen den âiân katnenekbuapgât dop ki otbuap.

26 Yesuje konok sâreerenekbuapgât dop. Yâkât topnje iknjiâk tap. Yâhâmâ uwawapne bia manmâ tosa âlâ ki olop. Yawuhât âwânje Anitânje mumunambâ mem yahalop. Mumunambâ yahatmâ himbimân yâhâmu orowâk tawot.

27 Otmu torokatmâ sâwe. Lewi senje, anjoânâmâ yenje tosayenje Anitânje pilâyingiakgât hotom uminiwi. Otmu yakât kakjanâmâ Anitânje lohimbi yengât tosa pilâyingiakgât nângâm hotom uminiwi. Yâhâ Yesuje dop yawuya ki olop. Yâhâmâ tosa bia manmâ gam muop. Otmu yamâ iknjahât otmâ ya ki olop. Yakât bulânjeâmâ yuwu teteop. Nengât tosa ya âwânanje pilâningiâk sârn iknjak nengât sârn mumu ârândânj olop. Yawu gârâmâ nengât sârn yâhâpne mumbuapgât mâtâp âlâ ki tetewuap. 28 Otmu yakât den pâne tâlâwâk âlâ sârnune nângânet. Anjoânâmâ Moseje ai yakât topnje kulemgum kalop ya watmâ Lewi sen ai ya sârn yingimu mewi. Yâhâ lok biwi nângân nângânnenje yamâ bâleje, nen hârokne otmâ tâpikgum tosa mem gamain. Yâhâ Moseje ai sârn yingimu mem manmâ gawi yakât kakjanâmâ Anitânje ikne nanje ai sârn wanjmu miop. Yâhâ Anitâ nanjahât topneâmâ iknjiâk tap. Yâkne ai ya mem târârâhâk manmâ gam muop. Otmu mumunambâ yahatmâ himbimân yâhâmu âwânje orop tawot. Yakât otmâ ai miop yakât bulânje tetewuapgât nângâm engat yâhâp ki otmain.

Anitânje den hângine pilâm yan âine ya mem kârikne tuhuop.

8 1 Otmu den kulemguan yukât topnje yamâ yuwu tap. Nengât Kutdânenje yamâ Yesu. Nenne yâkât topnje nângâm hejengeguain.

Yâhâmâ âwâŋe himbimân tatmap yâk orop dopyetŋe konohâk. ²Emelâk aŋgoân tâmbâlipnenŋaŋeâmâ hotom u uhât selep tuhuwi yan Anitâŋe tosayeŋe pilâyinŋiâkgât hotom um gawi. Yâhâ sâp yiwerenŋe yuâmâ Anitâ nanŋaŋe âwâŋe orop tatmâ âwâŋaŋe tosanenŋe pilâningiâk sâm ulitgumap.

³Yâhâ Moseŋe den topŋe kulemgum kalop ya Lewi senŋe lâum Anitâŋe tosa pilâyinŋiâkgât lama me nâi me âlâlâ ya gâim katmâ hotom um gawi. Yâhâ Yesuŋeâmâ lama me âlâlâ ya ekmu tâŋât otmu ikŋe manmanŋe ki alitmâ kawenenŋan kinmu kuŋetâ muop. ⁴Mum yahatmâ himbimân yâhâmu âwâŋe orop tatmâ âi ya mem tatmap. Yâhâ hânân yuân Lewi senŋe Yura ambolipŋe yengât girem den watmâ Anitâŋe Yura lohimbî yengât tosa pilâyinŋiâkgât âi mem mansai. Yakât otmâ Anitâ nanŋaŋe torokatmâ nep membâpŋât gewâk ki teteop.

⁵Lewi senâmbâ gâtŋaŋe hotom u u emetŋan yâhâm âi topŋe topŋe yan memai. Yâhâ yakât bulâŋeâmâ himbimân Anitâ tatmawân tap. Otmu aŋgoân emelâhâmâ Moseŋe hotom um yâhâminiwi yakât selep kuŋet sâm topŋe kalop yanâmâ Anitâŋe yakât topŋeâmâ yuwu sâm tetem ekuop.

“Gâ emelâk Sinai pumŋan yâhâ sâp kâlep manon yan himbimân nâhât kawine tap ya tiripgohomune ehon. Yakât otmâ ekyongorâ ya dop kum kuŋet.” Yawu sâm ekuop.

⁶Yawu gârâmâ Kutdânenŋe Yesu ikŋak himbimân yâhâm nenŋe lohotŋe otmaingât âwâŋe Anitâ ulitgum tatmap. Yakât otmâ yâkŋe Lewi sen kerek yengât kunŋe tap. Otmu âlâ sâwe. Moseŋe den sâm teteop yakât bulâŋe ki teteop. Yâhâ Anitâŋe ikŋe nanŋe hâŋgângumu ge den eknongop yamâ bulâŋe teteop.

⁷Yâhâ Mosehât girem den yakât bulâŋe âlepŋeâk tetem gaop mâneâmâ Anitâ nanŋahâlen kulem bulâŋe teteop yu ki tetembâp. ⁸⁻⁹Yawu gârâmâ Anitâŋe Mose ekumu den kulemguop yamâ kerehâk ki lâuwi. Ki lâuŋetâ Anitâŋe nâŋgâmu bâlemu yakât den âlâ yuwu sâm hikuop yakât topŋe sâm tetemu poropete âlâŋe kulemguop ya yuwu tap.

“Aŋgoânâk nâŋe Isirae lohimbî Aihita hânâmbâ dâiyekmâ taka girem den ya yinŋim yâk orop den hikuwan. Yawu gârâmâ yâkŋe den ya hâkâŋ otmâ kuwi. Yakât otmâ nâku yawuâk yengât hâkâŋ otmâ betyongoan. Yakât otmâmâ hâmbâi sâp âlâenâmâ Awarahamgât sen, komot yâhâp, Isirae yet Yura, yâk orop den hikumune yaŋe kârikŋe tatmâ yâhâwuap.

¹⁰Otmu den topŋe yamâ yuwu. Sâp âlâenâmâ den mâtâpŋe aŋgo hikuwom yakât bulâŋe yamâ nâŋe biwiyeŋan kâmetbom. Otmu nâŋgân nâŋgânyeŋan kulemgumune tatmâ yâhâwuap. Yawu otmâ nâŋe yâk orop tatmâ tihityeŋe otmâ yâhâmbisân.

¹¹Sâp yanâmâ lok yahat yahatŋe me lok geheŋe, kutyeŋe orop me kutyeŋe bia, ya kerehâkŋe nâhât topŋe topŋambâek nâŋgânomai. Yakât otmâ nâhât topne ki pâpŋum âi pâi tuhuŋginomai.

12 Otmu sâp yanâmâ nâje yengât tosa me orotmeme bâleŋe yakât matŋe ki yingiwom. Nâje umam sâyŋim otŋetâ bâlem gaop yakât yâhâpŋe ki nâŋgâwom.” Anitâŋe yawu sâop.

13 Otmu yakât yuwu sâwe. Den yakât bulâŋe yawu tetewuap. Otmu aŋgoân Anitâŋe den hikuop yakât Moseŋe kulemguop ya bulâŋe ki teteop. Yakât otmâ dop kum yuwu sâmune nâŋgâŋet. Nak âlâ esenŋaje gimbanŋum mum beretek sâm gemap yakât dopŋeâk den yaŋeâmâ bialop. Yawu gârâmâ Anitâŋe den âiŋe hikuop yakât bulâŋe tetem heŋgeŋuwuap.

Emelâhâmâ orotmeme yuwu otmâ Anitâ mepaeminiwi.

9 ¹Otmu emelâk Anitâŋe girem den ya tâmbâlipnenŋe yingim yâk orop den hikuop sâp yanâmâ orotmemeyeŋe topŋe topŋe otmâ manŋetâ ârândân olâkgât Anitâŋe yakât topŋe Mose ekumu kulemguop. Otmu âlâmâ hotom ya girawu unomai yakât topŋe ya gurâ yawuâk sâm tetem ekuop. ²Yâhâ hotom uminiwi selep yakât topŋeâmâ yuwu. Aŋgoânâhâmâ hotom uminiwi yaŋe âiyeŋe tuhuŋetâ kâtâpyongoâkgât sâŋgum kâlep ya hikuŋetâ ge sârârârâk kinop. Otmu kawe yakât kutŋeâmâ “Anitâ sâm mepaenom,” yawu kunbi. Yawu gârâmâ lohimbi nombotŋe in manmaiŋe ya kâlehen yâhâmai sâm samut katbi. Otmu kâlehen yamâ lambe saum katminiwi yakât kawe. Otmu banŋa um yan Anitâhât pat kuwaŋgim mem yâhâ katminiwi yakât kawe. ³Yâhâ yakât kâlehenâmâ sâŋgum âlâ kâlep pato ya yawuâk hawamgum katmâ hikuŋetâ ge hârândânâk kinop. Otmu kawe yakât kutŋeâmâ “Anitâhât welâmŋe,” yawu sâm kunbi. Yawu otmâ Anitâŋe yan ge tatmap nâŋgâm Lewihât komot kunyeŋe yâkŋak yan yâhâminiop. ⁴Otmu alata âlâenâmâ sot hotomŋe topŋe topŋe uminiwi yakât kawe. Alata yamâ goliŋak tuhuwi. Otmu Moseŋe emelâk girem den tapeân kulemguop ya mem yakât emetŋe goliŋak tuhum katŋetâ talop. Otmu âlâmâ aŋgoân Aihita hân pilâm lok ki manmaiângen taka manŋetâ yan Anitâŋe sot âlâ, kutŋe mana sâm, ya yingiminiop yakât nombotŋe yamâ belo âlâ goliŋak tuhum katbi yan mânunŋmâ katŋetâ tatminiop. Otmu âlâmâ Arongât howan ya emelâk elelek sâm kulem olop ya. Ya yâhâp yâhâp mem hâwurum tapeân Moseŋe kulemguop ya orop konohân katŋetâ tap. ⁵Otmu yakât kakŋanâmâ aŋelo yâhâp yetgât umutyetŋe yamâ goliŋak tuhum yan kânâŋgâyelekŋetâ kinminiowot yamâ yuwu nâŋgâwi. “Anitâŋe yâk yetgât hohetyetŋan ge tatmâ tihitnenŋe otmap. Yakât ikŋe laŋinŋe pato yaŋe yâk yetgât hohetyetŋan tetemu ekmain.” Yawu nâŋgâwi. Yawu nâŋgâm yan hotom uminiwi yâk yengât kunyeŋeŋe noniŋ bulimakao hepŋe tuanŋumu geminiop. Otmu den yu ekyongomune kâlep kâlep olâkgât ki nanŋan. Yawuhât tâlâwâk sâwoman.

⁶Otmu tâmbâlipnenŋeŋe yu me ya otnehât nâŋgâwi. Yamâ Lewihât komolân gâtŋe yaŋe kawe âlâ, kutŋe “Anitâ sâm mepaenom,” yan hilâm

ârândânâk yâhâm lohimbi kerek belângen manbi yengât sâm Anitâ ulitgum mepaewi. Otmu lohimbiye yu me ya Anitâ wajnehât nângâwi yamâ mem kawe yan katmâ gawi. ⁷Otmu hotom u u yakât kawe, kutje “Anitâhât welâmje” yan hotom um gawi ya yengât kunje, lok konohâkje, yâhâmâmâ ikje, otmu bukulipje nombotje, otmu Isirae lohimbi kerek yâkje otmâ tâpikgum manbi ya kerek yengât tosa ya Anitâje pilâyingiâkgât yan yâhâop. Otmu yambu konok yakât biwiñan hilâm konohâk Anitâhât kawerjan yâhâm noniñ bulimakao lokje kum ya hepje tuanguminiop. ⁸⁻⁹Otmu Anitâhât Wâtgât mâmâñahât Heakje biwi nângân nângânnenje mem hewewej tuhumu yakât topje yuwu nângâwin. Hotom uminiwi yakât kawean lohimbi kerehâkje ki yâhâminiwi. Yawu nanñain. Otmu Lewihât komolân gâtñaje âiyeje tuhumi yan Anitâje ya ekmâ tep âlep nângâyingiâkgât ya otminiwi. Yamâ ya ekmâmâ yuwu nanñain. ¹⁰Orotmemenenje âlâlâ yu me ya ki orotje sâm kuangiwin, me ki nejet sâm, me ki mejet sâm undip karangiwin ya ihilâk loñgâemâmâ otmâ tâpikguminiwin. Otmunje bâleminiop yakât tosa Anitâje pilâningiâkgât hep tuanguminiwi. Hep tuanguminiwi yañe tânnongom manman mem teteningimbâpgât dop ki talop. Yañeâmâ orotmemenenje bâleje ya ekmunje teteâkgât yawu otminiwin. Yawuâk torokatmâ otmâ gañetâ Anitâje nângâmu ki ârândân olop. Yawu gârâmâ yâkje biwinnenje ekmâ nângâm ikje nanje tâñ tâñâkje mâtâp âiñe meningiâkgât hângangumu giop. Gem yan hotom uminiwi yakât bonje yamâ yâkje mem teteop.

Yesuñeâmâ mâtâp âiñe mem teteningiop.

¹¹Otmu yakât topje nângâm heñgeñguñetgât torokatmâ yuwu sâmune nângâñet. Hânân yuân hotom u uhât selepje tuhuwi yan Yesuñe ki yâhâm hotom ya uop. Bia kârikje. Yâkñeâmâ himbimân yâhâm âwâñe Anitâ orowâk tatmâ manman kârikje yakât pat kuningim yakât bulâñe nenje menehât alahum tatmawot. ¹²Otmu âlâ yuwu sâwe. Hotom um gawi ya yengât kunñajeâmâ noniñ bulimakao gâim hep ya mem sângum kâlep mem yahatmâ kâlehen baminiop. Bam yan Anitâhât welâmñan hep tuangumu kakñan geminiop. Yesu Kiristone yawu ki olop. Yâkñeâmâ kawenenñan kinmu kuñetâ muop yan ikje hepñaje tosanenñe piringiop. Yâkñe yawu otmâ Anitâhâlen yâhâm sâreerenenehop. Yawu olop yakât otmâ nenje yâkât manmanân torokatmâ manmâ yâhânom.

¹³Yâhâ emelâhâmâ yuwu otminiwi. Lohimbi âlâ me âlâñe lok mumuñe wâimai sâm Lewihât komolân gâtñaje samut katminiwi. Yâhâ lohimbi âlâ me âlâñe wâinomai yanâmâ Lewihât komolân gâtñaje bulimakao nanje gâim uñetâ sem kou otminiop. Kou yañe mem lok mumuñe wâiop yâkât hâkñan samut ya biatbañgiâkgât moseleminiwi. Otmu âlâmâ hotom um yan yuwu nângâminiwi. “Yâkñeâmâ noniñ bulimakao gâiñetâ yakât

hepŋaŋe gem yan nenŋe manman âilongo longo me tosa bia mannehât gem piriap,” yawu nânŋâm yan otminiwi. ¹⁴Yuâmâ Kiristo yâkŋe giop. Yamâ Anitâhât Wâtŋât Mâmâŋahât Heak embânân âlâlâ ki tetemuâk tatmâ gamap yaŋe mâmâŋe otbaŋgimu tosa bia manmâ gam kawenenŋan kinmu kuŋetâ mum yan ikŋe hepŋe giop. Yawu otmâ biwi nânŋân nânŋânnenŋe hewewej otmu Anitâhât tem lâum hoŋ bawaŋginehât manmunŋe bâlem gaop yakât tosa yamâ konohâk pirimu biatmâ meteop. Yakât otmâ logât orotmeme tâŋât ya pilâm biwi nânŋân nânŋânnenŋaŋe yâk konok hikum yâkât pat manmâ yâhânôm.

¹⁵Otmu torokatmâ sâwe. Anitâŋe dâinenekmâ manman kârikŋe yakât pat kuningim den hikuop yakât bulâŋe menehât Kiristoŋe nengât sâm muop. Mum yan otmunŋe bâlem gaop yakât Anitâŋe matŋe umatŋe ningimap sâm yakât manman kârikŋe yakât mâtâp âiŋe mem teteningiop. Otmu emelâk Lewi sen yeŋgât amutgen manmâ mâtâp ya watmâ otmunŋe bâlem gaop yakât tosa ya Yesuŋe pilâningim sârerenenehop.

Moseŋe noniŋ bulimakao hepŋe mem tuangŋuop.

¹⁶⁻¹⁷Otmu nenŋe orotmemeâmâ yuwu tap. Umatŋe âlâlâ yu me ya teteningimu munomân senŋe âlâlâ yuwu yawuya miaknomai yawu sââmâmâ nan baralipnenŋe yamâ bâtnenŋe bâiŋe yakât pat kuyiŋgimain. Otmu den ya sâm pat kuyiŋgimain yakât bulâŋe yamâ orowâk manmâ yâhânômân yan bonŋe ki teteyiŋgiwuap. Nen mumunŋe yakât kakŋan bulâŋe yamâ âlepŋe miaknomai. ¹⁸Yakât dowâk Anitâŋe aŋŋoânâmâ den ya sâm hikuop yakât bulâŋe teteâkgât Moseŋe den ya kulemgum inâk ki kalop. Yuwu otmâ kalop. ¹⁹Yâkŋe pepa mem lohimbi komot pato yaŋe Anitâhât den ya topŋambâek nânŋâŋetâ keterahâkgât ekyongomu nânŋâwi. Otmu den sâop yakât bulâŋe ya tetem heŋŋeŋguâkgât yâkŋe noniŋ bulimakao hepŋe ya to orop menduhum memâmâ tuangŋumu pepaen giop. Tuangŋumu gemu nak bât bâtŋe mem losohomâmâ sâŋgum âlâ mem yakât potonŋan kepeim hewân kalop. Katmu hewâk pato otmuâmâ den ya sâm teteop yakât bulâŋe teteâkgât hep tuangŋumu lohimbi kerek kakyenjan giop. ²⁰Yawu ekmâ topŋe nânŋâŋetgât yuwu sâm ekyongop.

“Girem den Anitâŋe sâm hikuop ya lâum manŋetâ bulâŋe teteyiŋgiâkgât hep yuâmâ mem tuangŋuan. Yakât topŋe ekmâ nânŋâm heŋŋeŋgunomai.” Yawu sâm ekyongop.

²¹Otmu yawuâk wahap yu me ya Anitâŋe nânŋâyŋiŋgiâkgât sâm katbi ya kakŋan gurâ hep mem tuangŋumu giop. ²²Otmu den kârikŋe emelâk kulemguop yakât topŋe yuwu tap. Noniŋ bulimakao me âlâlâ ki gâim hepŋe lâum moseleŋetâ geminiop yanâmâ tosayeŋe yawuâk tatminiop. Yâhâ lâum moselewi yanâmâ Anitâŋe tosayeŋe pilâm umam sâyŋiŋgiopgât mâtâp ya teteyiŋgiop.

Yesuŋe nengât toсахât otmâ mumu ârândân olop.

²³Otmu Moseŋe hep ya mem senŋe âlâlâ ya kakŋan tuanŋumu giop ya ârândân olop. Yâhâ yiwerenŋe yuâmâ senŋe âlâlâ hep yaŋe tuanŋuop yakât bonŋe himbimân tap. Yakât hep tuanŋuop yaŋe bulânŋe ki olop. Yakât otmuâmâ heŋgeŋguâkgât Yesuŋe himbimân yâhâop. ²⁴Yawu gârâmâ Anitâhât kawe bulânŋe ya himbimân tap yakât Yesuŋe yuân hânân in selep kum yan yâhâ hotom uwi yan ki yâhâop. Yâkŋeâmâ himbimân yan yâhâop yanâmâ yâkŋe nenŋe lohotŋe otmaingât âwânŋe mâmânŋe otningiâk sâm ulitgum tatmap. ²⁵Otmu torokatmâmâ âlâ yuwu sâmune nânŋânŋet. Hotom um gawi ya yengât kunyeŋeŋe yambu ârândânâk yâhâ noniŋ bulimakao me âlâlâ hepŋe lâum tuanŋuminiop. Yâhâ Kiristoŋe yambu ârândân ki mum hepŋe gemap. Yâhâmâ sâp konok kuŋetâ muop yan hepŋe gemu ârândân olop. ²⁶Yawu gârâmâ Kiristoŋeâmâ yâkŋe otminiwi yawu ki olop. Yawu olop mâne emelâk embânân lohimbî kândikyotgop yapâek yambu ârândân kuŋetâ mum hepŋe gembâp. Yâhâ yâkŋeâmâ ya ki olop. Âwânŋe tosanenŋe pilâm umam sâningiâkgât mâtâp âiŋe mem teteningim kawenenŋan kinmu sâp konok kuŋetâ muop yan ikŋe hepŋaŋak nengât tosanenŋe pirimu ârândân olop. ²⁷Otmu Anitânŋe sâop yakât nen munom yakât kakŋan biwinenŋe ikŋiâk ikŋiâk ekmâ nânŋâm topnenŋe mem tetewuap. Mem tetemâmâ otbin mewin yakât matŋe âlâku ikŋe ambo ambo ningimu menom. ²⁸Yakât otmâ lohimbî nengât tosa ya bialâkgât Anitânŋe nânŋawânŋimu Yesuŋe nengât toсахât otmâ muop. Mumu ârândân sâop gârâmâ Yesuŋe yâhâpŋe mumbuapgât dop âlâ ki tap. Emelâk mumu otmu ârândân olop. Yakât otmâmâ nenŋe biwi nânŋân nânŋânnenŋe yâkâlen katmâ manmunŋe yanâmâ yâkŋe den âiân yâhâpŋe katnenekbuapgât dop ki otbuap. Yâhâ nenŋe biwi nânŋân nânŋânnenŋeŋe yâk kepeim manmunŋe taka menenekmu orowâk ari manmâ yâhânom nânŋâm biwinenŋeŋe yakât mem mambotbânŋim mannom.

Emelâhâmâ hep tuanŋuminiwi yamâ imbiâk otminiwi.

10 ¹Otmu emelâk Anitânŋe den âlâlâ Mose ekumu kulemuop ya lâum hotom uminiwi ya yengât kunŋe âlânŋe yambu ârândânâk hotom uminiwiân noniŋ bulimakao me âlâlâ hepŋe mem yâhâ tuanŋuminiop. Yakât otmâ lohimbîŋe tosayeŋe ya bunewâk pesuk sâyŋŋimu Anitâhâlen torokatnomai yakât mâtâp ki teteop. Yâkâlen torokatne sâm pâpŋuwi. ²Yâhâ sâp yan tosayeŋe ya pesuk sâop mâne hotom uwi yakât kakŋan âi ya yâhâpŋe torokatmâ ki membâp. Otmu tosayeŋe ya emelâk bialop mâne manman sânduhân manbâi. ³⁻⁴Yawu gârâmâ otŋetâ bâlem gaop yakât nelâm yongomapgât yambu ârândânâk hotom uminiwi ya yengât kunyeŋeŋe noniŋ bulimakao yakât hepŋe mem

yâhâ tuanguminiop. Yawu otjetâ manmâ gawi yamâ tosayeje yakât nângâmâk manmâ gawi.

⁵⁻⁶Otmu tosayeje yawuâk tatyîngimu manmâ gawi yakât Kiristone awâje Anitâ den yuwu sâmbu ekuop ya poropete âlânje kulemuop.

“Anitâ, Kutdâne, gâmâ noniŋ bulimakao me âlâlâ ya gâim hotom ujetâ nângârâ ya bonje ki otmap. Otmu hep mem tuangum mansai yakât nângârâ bonje ki otmap. Otmu sot um gâhât pat katmai yakât gurâ nângârâ tâjât otmap.

⁷Yawu gârâmâ nâneâmâ lok otmâ hoj bahihim gâje den tâj tâjâk lâum yan yakât bonje memune ârândân otbuap.” Yawu sâop.

Yawu sâmbu yan Yesu Kiristone himbim pilâm ge den yakât bulânje ya mem teteop.

⁸Yâhâ den yakât topneâmâ yuwu tap. Anjoân Kiristone den yuwu sâop.

“Gâmâ yâkne noniŋ bulimakao ya gâim hotom umai, me hepje mem tuangujetâ gemap, me sot um gâhât pat sâmbu katmai ya kerek ekmâ nângârâ bulânje ki otmap.” Yawu sâop.

Yawu otmâ Isirae lohimbiŋe Anitâhât den biwiyenaje ki kepeim lâum gawi, imbiâk lâum gawi yakât Anitânje nângâmbu bâleop. ⁹Kristone den sâmbu teteop yan torokatmâmâ den âlâlâ yuwu sâop.

“Nâneâmâ hoj bahihim gâhât den tâj tâjâk lâum yan yakât bonje memune ârândân otbuap.” Yawu sâop.

Yawu otmâ Anitânje den âlâlâ Mose ekumu kulemuop ya lâum hotom uminiwiŋe yakât bulânje ki mewi. Yakât otmâ Anitânje bonje teteâkgât sâmbu nanje Yesu Kiristo hângângumu ge muop. ¹⁰Yesu Kiristone ikne manmanje ki alilop. Yawu otmâ Anitânje âi sâmbu wajop ya lâum manmâ gam muop. Yakât otmâ tosanenje kerehâk pilâningimu nenje Anitâhât senjan anjan bia manmâ yâhânongât mâtâp ya sâmbu ningiop.

Yesu kujetâ hepje gemu ârândân olop.

¹¹Bukulipne, den yu yâhâpne torokatmâ sâmbu. Anitânje nenekmu ârândân olâk sâmbu Lewi senje noniŋ bulimakao gâim hep tuangum âlâlâ tâtâemâk otmâ gawi yakât bulânje ki teteop. ¹²Yawu otmâ ganjetâ Anitânje tosanenje pilâningiâkgât Yesuje nengât kawenenjan kinmu kujetâ muop. Yawu otmâ yanâmâ manman kârikpahât bulânje ya teteop. Yawu otmâ muop gârâmâ yâhâpne mumbuapgât mâtâp ya ki tap. Emelâk ya otmu ârândân olop. Otmu mum yahatmâ Anitâhâlen yâhâ tat tat kârikne tatmâ yâhâmbisâp. ¹³Anitânje Satan bâleŋe otmu kasa nombotje mansai ya kerek hilipyongom mem ge katyekbuap yakât Yesuje mambotmap. ¹⁴Otmu sâmbu nângânet. Yesujeâmâ mum yahalop yâkâlen nenje biwinenaje kepeim manmain. Yawu otmunje Anitânje tosanenje kerehâk pilâningimu ikne senjan salehâk manmâ yâhânom.

¹⁵Otmu yukât topne teteâkgât Anitâhât Wâtgât mâmânahât Heakne topne ya sâm tetemu poropete âlâne kulemguop ya yuwu tap.

¹⁶“Kutdânenjae yuwu torokatmâ sâop. Sâp âlâenâmâ den mâtâpne ango hikuwom yakât bulâne yamâ nâne biwiyenjan kâmetbom. Otmu nângân nângânyenjan kulemgumune tatbuap.”

¹⁷Yawu sâmâmâ yuwu torokatmâ sâop.

“Nâne yengât tosa me orotmeme bâleje yakât matje ki yingiwom. Umam sâyingiwom. Yawu otmâ yakât yâhâpne ki nângâwom.”

Kutdânenjae yawu sâop. ¹⁸Otmu “Umam sâyingiwom yakât kakjan otjetâ bâlem gaop yakât yâhâpne ki nângâwom,” yawu sâop. Yawu gârâmâ Lewihât senje hotom uminiwi ya yanâk pesuk sâop.

**Anitâne pat kuningiop yakât bulâne menehât
nângâm manmâ yâhânom.**

¹⁹Bukulipne, den sâm tetean yu nângâm hejengegumâmâ topne yuwu nângânomai. Emelâhâmâ Anitâhât kawe ya sângumne hikum manguminiwi. Yamâ himbimân manman tap yakât umutje. ²⁰⁻²¹Yâhâ yakât bulâneâmâ nengât sâm Yesu howanân kujetâ mumu hepne giop. Otmu mum yahalop. Yâkne kunneneje otmâ kulet sâningim Anitâ âwânahâlen yâhâop. Yawu otmâ yâkne sângum ya gahaem pilâm Anitâhâlen yâhânomgât mâtâp âine mem kusâningiop. ²²Yawu gârâmâ yakât kakjan nen yuwu sâwin. “Emelâk tosanenje ya bialop.” Yawu sâmunje toen mem katnenehop yakât nângâm biwi yâhâp ki otnom. Yawu otmâ Anitâhâlen haonmâ ârândân biwi nângân nângânnenjae kepeim yâk mepaem manmâ yâhânom. ²³Otmu Anitâne den perâk ki sâmapne emelâhâk manman kârikne yakât pat kuningiop yakât bulâne mene sâm yâkâlen biwi nângân nângânnenjae kepeim mannom. Yawu otmâ engat yâhâp ki otnom. ²⁴Yawu otmâ bukulipnenje orop biwi nângân nângânnenjae kepeiakmâ konohâk otmu mem hewewenju tuhuakmâ buku konok oranjim manmâ yâhânom. ²⁵Lohimbi nombotjae lohotje otmâ ki menduhuakmâ Anitâ mepaem mansai. Nenneâmâ yâkne otmai yawu ki otnom. Kutdânenje Kiristone sâp girawuân taka menenekbuap yakât nângâm nenje menduhuakmâ Anitâ mepaem yâkâlâk nângâm mannom.

²⁶Yakât torokatmâ sâwe. Den pat âlepne ya nângâm hejengegum Yesuhâlen biwinnenjae kepeim manmâ gain. Yawu gârâmâ nenje lohotje otmâ orotmemenenje bâleje ya mem miwirikum torokatmâ otmâ yâhânom. Yawu otnom. Otmuâmâ Anitâne tosanenje pilâningiâkgât yâhâpne kujetâ mumbuapgât dop âlâ ki tetewuap. Bia kârikne. ²⁷Yâhâ nenje orotmemenenje bâleje ya miwirikum yâhâpne torokatmâ otmâ mannom otmuâmâ Anitâne matje umatje ningiwuap. Yawu otmâ hemân pilânenekmu gemunje kâlâpne senenekmu hâhiwin

kakŋan manmâ yâhâmbisâingât mâtâp tap. ²⁸Yakât yuwu torokatmâ sâwe. Emelâhâmâ orotmeme yuwu otmâ manbi. Lok âlâ me âlâŋe Mosehât girem den ya loŋgâenomai otmuâmâ lohimbî yâhâp me kalimbu yaŋe yakât topŋe ekmâ nâŋgâm ya sâm teteŋetâmâ papatolipyenŋe yuwu sâminiwi. “Ya bulâŋanâk orotmeme kiŋgoŋ ya otmâ mansap.” Yawu sâm yakât matŋe in yawu yongoŋetâ muminiwi. Orotmeme yawu otmâ manbi. ²⁹Yakât otmâmâ yuwu torokatmâ sâwe. Anitâ nanŋe nengât tosanenŋahât otmâ kawenenŋan kinmu kuŋetâ mumu hepŋe giop. Yakât nâŋgâŋetâ bulâŋe otmu lohimbî âlâ me âlâŋe yâkâlen biwiyenŋe katmâ mannomai. Yawu gârâmâ yakât kakŋan nâŋgâŋetâ tâŋât otmu betgunomai. Yawu otmâ Anitâhât Wâtgât Mâmâŋahât Heak ikŋahâk mâmâŋe otyiŋgim tihityenŋe otmap ya gurâ yawuâhâk betgunomai. Lohimbî yawu manmâ yâhânomai yamâ Anitâ ikŋak matŋe umatŋe yingimu mem yaŋak hem nâpumân kioŋnomai. ³⁰Emelâhâk emet inânŋan topŋe tetemu eknehât Anitâŋe den sâm tetemu poropete âlâŋe kulemgup ya yuwu tap.

“Ninak matŋe yingimune mem umatŋe kakŋan mannomai.”

Otmu âlâmâ yuwu sâm tetemu poropete âlâŋe kulemgup.

“Anitâ ikŋe lohimbilipŋe denŋe nâŋgâŋetâ gemu betbaŋginomai yâk den âiân katyekmâ topyenŋe mem tetewuap. Topyenŋe mem tetem matŋe mem purik pilâyingiwuap.”

Yâkŋe yawu otyiŋgimu hâhiwin nâŋgâm manmâ yâhânomai. ³¹Yen yawu otmaihât yuwu sâmune nâŋgâŋet. Anitâ manman amboŋe sâmu hâhiwin kakŋan manmaihât kiŋgityenŋahât ki oai, hâ? Yawuhât nâŋgâm denŋe lâum manŋet.

³²Yakât topŋe yuwu sâmune nâŋgâŋet. Yeŋe topŋe katmâ biwiyenŋe Yesuhâlen katbi. Yawu otmâ topŋe ya nâŋgâm heŋgenŋuwi. Yawu otmâ biwiyenŋe yâkâlen hikum lâum manmâ gaŋetâ lohimbî belâŋen mansaiŋe mem bâleyekbi. Mem bâleyekŋetâ hâhiwin kakŋan manmâ gawi. ³³Otmu lohimbî belâŋen mansai nombotŋe yengâlen takam lok sensenân kinmâ senyenŋan gem yongom mem ge katyekmâ giriŋyiwuwi. Yawu gârâmâ yeŋeâmâ yakât sâm yâk yengât senyenŋan lohotŋe ki otbi. Otmu kasalipyenŋe bukulipyenŋe yawuâk otyiŋgîŋetâmâ yanâmâ yâk yengâlen torokatmâ tânyongowi. ³⁴Yâhâ bukulipyenŋe nombotŋe yamâ mem pâi emetŋe kâlehen katyekŋetâ manbi yâk yengâlen ari sot um yingim tânyongowi. Yâhâ lohimbî belâŋen mansaiŋeâmâ senŋe âlâlâ wuân me wuân tatyŋgiop yamâ kombo meyiŋgiwiân yanâmâ ki gorâyŋgiop. Yenâmâ manman kârikŋahât pat Anitâŋe kuyŋgiop yakât bulâŋe yamâ kombo meyiŋginomaihât dop âlâ ki tap. Yakât nâŋgâm manmâ gam biwi yâhâp ki otbi. ³⁵Yakât otmâmâ topyenŋe yuwu nâŋgâm heŋgenŋunomai. Yenâmâ emelâk gihityenŋe ya kârikŋe olop. Yawu gârâmâ umatŋe topŋe topŋe teteyŋgiwuap otmuâmâ kârihem manman kârikŋahât pat kuyŋgiop yakât bulâŋe menehât nâŋgâm mannomai. ³⁶Yawu

nāngām Yesuhālenāk biwi nāngān nāngānyeraje kepeim manmā Anitāhāt tem lāuwanjim yakāt bulāje ya menomai. ³⁷Yakāt yuwu torokatmā sāwe. Anitāje sāmu poropete ālāje emet inānjan den kulenguop ya yuwu tap.

“Takawuap yaje kālep ki otmāek benje takawuap. ³⁸Otmu yeje biwiyenje nāhālen katjetā manman kārīkrahāt pat kuyiŋgiwan. Yakāt otmā ki lohotje otmā biwiyenje houŋ sāwuap. Yenāmā pat kuyiŋgiwan yakāt bulāje menomai. Yawu gārāmā yengālen gātje ālā me ālāje mambotjetā kālep otmu biwiyenje orotok sāmu betnohonomai otmuāmā lohimbi yawuya yengāt nāngāmune bālemu umatje kakjan katyekmune mannomai.”

Yawu kulenguop tap. ³⁹Yawu gārāmā yākje mansai yan ki torokatmā mannomai. Yāhāmā Anitāhāt den ya nāngājetā gemu betbaŋgiwi yakāt matje yākje ikjiāk ikjiāk kāpekyiŋgiwuap. Yāhā yejeāmā yawu ki otmā mansai. Yakāt otmā biwi nāngān nāngānyeraje Anitāhālenāk katjetā kinmu yāk konok mepaem manjetā Anitāje meyekmā manman kārīkjan katyekbuap.

Anitāhāt den nāngājetā bulāje olop yākjeāmā biwi yāhāp ki otbi.

11 ¹Bukulipne, yuwu sāmune nāngājet. Anitāhālen biwinenjaŋe kepeimunje kinmā yāhāekgāt nāngām mannom. Yakāt topje yuwu ekyongomune nāngājet. Anitāje den sāop yakāt bonje yamā tetewuap. Yakāt otmā nenje Anitāhāt den yakāt nāngām engat yāhāp ki otnom. Teteningiwuap nāngām biwinenjaŋe nāngāmunje bulāje otbuap. ²Emelāk tāmbālipnenje nombotjaŋe Anitāje den ekyongop ya nāngājetā bulāje otmu yakāt engat yāhāp ki otbi. Yawu otbi yakāt otmā Anitāje nāngāyigimu ārāndāŋ olop.

³Embājan topje katmā Anitāje sāmu hān himbim ālālā topje topje biaembā teteop ya nenāmā bulājanāk ki ekmā manbin. Otmuāmā nenje Anitāhālen biwinenjaŋe kepeiwin yamā Anitāje yu ya olop yakāt den pat sām teteop ya nāngāmunje bulāje dondā oap. Den sām teteop ya nāngām biwi yāhāp ki otmā manmā gain. Otmu yakāt topje nāngājetā keterahākgāt emelāk manbi yāk yengāt topyeje ekmā nāngāne.

⁴Yawu gārāmā tāmbānenje ālā, kutje Awe sām, yākje Anitāhālen biwi nāngān nāngānjaŋe kepeim manop. Yawu manmā sāp ālāen lama nanje gāim Anitāhāt hotom uop. Yawu otmu Anitāje yākāt nāngāmu ārāndāŋ olop. Otmu ataje, kutje Kain sām, yākjeāmā Anitāhāt den ya nāngāmu bulāje ki olop. Yakāt otmā yākjeāmā sot inje hāwurum hotom ya umu Anitāje ekmu ki ārāndāŋ olop. Yakāt otmāmā kānje tepjan tālimu imiŋe kumu muop. Yāhā imiŋajeāmā Anitāhālen biwiŋe kepeim pat kuwanjiop yakāt bulāje hāmbāi membom nāngām manop. Yawu gārāmā nenje Anitāhālen biwi nāngān nāngānjenjaŋe kepeim yākje olop yawuāhāk otmā manmā yāhānom.

⁵Yâhâ lok âlâmâ, kutŋe Enoko sâm, yâkŋeâmâ Anitâhâlenâk biwi nâŋgân nâŋgânŋaŋe kepeim manop. Yawu manmâ gamu Anitâŋe yakât nâŋgâwawŋimu âlŋŋo olop. Yakât otmâ ki muop. Anitâŋe golâek memu yâkâlen yâhâop. Yawu otmâmâ bukulipŋaŋeâmâ “Enoko ya wosaken arap,” sâm pâinŋetâ bialop. ⁶Yawu gârâmâ yuwu nanŋain. “Anitâ ya bulâŋanâk tap. Yakât otmâ nenŋe yâkâlen biwinenŋaŋe kepeine sâm otmunŋeâmâ yâkŋe âlepŋe nâŋgâningiwuap.” Yawu nanŋain. Yawu gârâmâ nenŋe yâkâlen biwinenŋaŋe kepeim manmunŋe yanâmâ yâkŋe nenekmu ârândâŋ otmop.

⁷Otmu dop yawuâk lok âlâ, kutŋe Noa sâm, yâkŋe Anitâhâlen biwi nâŋgân nâŋgânŋaŋe kepeim manop. Yakât otmâ Anitâŋe tonŋelâk pato takawuap sâm inânŋan ekuop. Ekumu yâkâlen biwi nâŋgân nâŋgânŋaŋe kepeiopgât otmâ enŋat yâhâp ki olop. Yawu otmâmâ biwiŋaŋe yuwu nâŋgâop. “O yuâmâ nen kerek hiliwahom metenomosaŋ.” Yawu nâŋgâm yan waŋga tuhuop. Waŋga tuhum ikŋe hepŋe torehenlipŋe ya hârehâk waŋgaen yâhâwi. Waŋgaen yâhâŋetâmâ tonŋelâk pato gem to niŋ niŋ sâm gam lohimbî biwi pâlâmŋe manbî ya aksihâk haranyongop. Yawu gârâmâ Anitâŋe den ekuop ya Noaŋe nâŋgâmu bulâŋe otmu yâkâlen biwi nâŋgân nâŋgânŋe kepeim denŋe lâuop. Yakât otmâ Anitâŋe nâŋgâwawŋim manman kârikŋahât pat kuwawŋiop.

⁸Yâhâ âlâmâ yuwu. Anitâŋe Awaraham ekum hân âlâ yakât pat kuwawŋiop. Yakât pat kuwawŋimu Awarahamŋe yâkâlen biwi nâŋgân nâŋgânŋaŋe kepeim denŋe lâum kapiŋe pilâm kapi âlâengen ariop.

⁹Ari mem tetem yuwu nâŋgâop. “Hâmbâi nâhât senŋe yuân manmâ yâhânomai yakât bonŋe hân yu mian.” Yawu nâŋgâm emet bulâŋe ki tuhuop. Selep kandi kum yan manop. Yawu manmu nanŋe, Isaka sâm, otmu sesenŋe, Yakop sâm yâku yawuâk selep kandi kum yan manmâ gawi. Yâhâ Awaraham, Isaka, Yakop yâkŋe yuwu nâŋgâwi. “Hâmbâi nengât sen hân yuânâk manmâ yâhânomai,” yawu nâŋgâm yan yanâk manmâ gawi.

¹⁰Yâhâ Anitâŋe Awaraham den ekuop yakât bulâŋe hâmbâi tetewuap nâŋgâm yâkâlen biwiŋaŋe kepeim manop. Otmu Anitâŋe kapi âlepŋe nandoroŋe sâop yakât bulâŋe himbimân tetewuap yakât gurâ nâŋgâm manop.

¹¹Otmu Awaraham imbiŋe, kutŋe Sara, yâk gurâ yawuâk biwiŋaŋe Anitâhâlenâk kepeim manmâ gaop. Saraŋe kâsiâk manmâ gam sombo olop. Yâhâ embânŋan emet inânŋan Anitâŋe yuwu sâm ekuop. “Hâmbâi nange tetewuap.” Yawu sâm den ekuop ya nâŋgâmu bulâŋe olop. Yakât otmâ sombo olowâke yamâ benŋe somboŋahât nanŋe, Isaka sâm, ya mem ga kalop. ¹²Yâhâ Awarahamâmâ sombo dondâ otmâ mumuhât sâp emelâk wawŋiop. Yawu manowâke yamâ benŋe yâkŋe Anitâhâlen biwiŋaŋe kepeim yâkât den lâum manmâ gaop. Yakât otmâmâ nen yâkât sen mansainŋe tetem yanâk torokatmâ manmâ gain yu. Yawu gârâmâ

nen Awarahamgât biwiñan gâtñe lok yamâ saru sâtñan sak ekmain yakât dop mansain. Otmu pitu kiñgitñe orowâk ewan kinmu ekmain yakât dop yawu.

¹³Lohimbi kutyeñe yongonmâ aran yuñeâmâ Anitâñe den sâop yakât bonñe ya hâmbâi tetewuap nâñgâm yâkâlen biwiyenñe kepeim manmâ gam muwi. Otmu den sâop yakât bulâñe yamâ manbi yan ki mem tetewi. Ki mem tetemâmâ yuwu nâñgâwi. “Nen kandi mansain,” yawu nâñgâm biwiyenñe ki giop. Otmu engat yâhâp gurâ ki otbi. ¹⁴⁻¹⁵Lohimbi yu yan Anitâhâlen biwi nâñgân nâñgânñe kepeim manmâ, “Nen kandi mansain,” yawu nâñgâm kapi âlâhât pat kuyiñgiop yakât bulâñe tetewuap sâm manmâ gawi. Yawu gârâmâ “Nen kandi mansain,” yawu sâwi yamâ hânyenñe tâmbâñe yakât nâñgâm ki sâwi. Yakât nâñgâm sâwi mâne purik sâm âwurem ari kapi pilâm takawi yan manbâi. ¹⁶Yawu gârâmâ Anitâñe himbimân kapi âlepñe nandoroñe yakât pat kuyiñgiop ya ambokunom nâñgâm denñe lâum mem mete tuhumi manbi. Anitâhât den tem lâum manmâ yan, “Anitâ Ambonenñe,” yawu sâm mepaem manbi. Yakât otmâ Anitâñe nâñgâyñigimu ârândâñ olop.

¹⁷⁻¹⁸Otmu Awaraham yâkâlâk âlâ torokatmâ sâwe. Emelâk embânñan Anitâñe Awaraham yuwu sâm ekuop. “Isakahât biwiñambâ gâhât seselipge hurunduñ sânomai.” Yawu sâop. Yawu sâop yakât kakñan Awarahamgât topñe tetemu ekbehât Anitâñe ekumu ikñe nanñe kumu mumu yâkât hotom umbe sâm nanñe dâim ariop. ¹⁹Dâim arimâmâ biwiñenñe yuwu nâñgâop. “Nane ombe bisine konok yu kumune mumbuap. Kumune mumu yanâmâ Anitâñe mumuñambâ mem yahatmu manbuap yakât wâtñe tatbañgiap.” Yawu nâñgâm yanâmâ hotom ya umbe sâm nanñe dâim ariop. Otmu hâmbâi Anitâñe sâmu lok mumuñambâ yahatnomai ya nâñgâm kinmâ nanñe mem alata kakñan kalop. Katmu tatmu emelâk tewetñe mem hâuwe sâm inanangumu yanâk Anitâñe kuwañgiop. Emelâk muowâke yamâ nanñe mem pilâm ariowot. Yawu.

²⁰Yâhâ Isakaneâmâ Anitâhâlen biwi nâñgân nâñgânñe kepeim manop yakât otmâmâ yâkâlebâ nanyâhâtñe yâhâp teteowot, kutyetñe Yakop yet Esau sâm, emet inânñanâk Anitâñe sâmu teteyitgiuwap yakât pat kuyitgiop.

²¹Otmu Yakopñe yawuâk biwi nâñgân nâñgânñe Anitâhâlen kepeim biwi yâhâp ki otmâ manop. Yakât otmuâmâ emelâk sombo otmâ kâmgum talop yan Anitâ mepaem nanñe Yosepgât nanyâhâtñe ya pat kuyitgiop.

²²Otmu Yosepñe mumbe sâm otmâmâ Anitâñe Isirae lohimbi Aihita hânâmbâ mem dâiyekbuap yakât emet inânñan seselipñe yuwu sâm ekyongop. “Hâmbâi mâne yengât sen tetem sambe otmâ mannomai. Yawu otñetâ Anitâñe yupâ mem dâiyekmu ari yengât hân sâm pat kuyiñgiop yan mannomai. Yakât otmâ nâmâ mumbom gârâmâ arinomai

yan nâhât habitne mem ari yan kurihineknomai.” Yawu gârâmâ yâkne ki biwi yâhâp otmâ sâop.

²³Torokatmâ Mosehât sâwe. Mose âwâne mâmânaŋe Anitâhâlen biwi nângân nângânyetnaŋe kepeim manowot. Yakât otmâmâ Aihita yengât lok pato, kutne Parao sâam, yâkne yuwu sâop. “Isirae ambolipne yengât nanlipnye naŋa ya yongonetâ muŋet,” yawu sâop. Yawu sâmu Mose âwâne mâmânaŋe nanyetnahât kun kundenne ekmutâ âlepne otmu Paroahât den ya kum yuwu sâowot. “Nannetne yu hâmbâi lok pato otbuap.” Yawu nângâmâmâ nanyetne lâum ari âlâengen manmutâ emetsenne kalimbu pesuk sâop. Yakât kakŋan saka saka kâlêhen katmutâ to kakŋan yoloŋ yoloŋ otmâ talop. Otmu saka saka kâlêhen tatmâ isem tatmu Parao baratnaŋe toen arim yaŋak mem teteop. Yâkne mem tetemâmâ naŋa ya mem ari golemguop.

²⁴Yawu otmu Moseŋe pato otmâ Aihita yengât lok kunne pato otbuap yakât nângâmu gemu pilâyekmâ bukulpne yengâlen yâhâpne torokatmâ manop. ²⁵Yâk yengâlen torokatmâ umatne topne topne teteyiŋgiuwap yakât nângâm ki gorâwaŋgiop. ²⁶Yâhâmâ Anitâne pat kuyiŋgiop yakât bulâne tetewuap yakât nângâm yâk yengâlen torokatmu orowâk manbi. Otmu Kiristo yamâ Anitâne hângângumu ge manmu nângâm bâlewaŋgim âlâlâ otbaŋgiwi dop yawuâk otmâ manop. Yawu manmâ gam Aihita ambolipnaŋe Anitâ betbaŋgim hâk sânduhân manmâ gawi yâk yengâlen torokatmâ tosa meman sâam kut miop yakât nângâmu tâŋât olop.

²⁷Yawu otmâ Anitâne pat kuyiŋgiop yakât nângâmu bulâne olop. Nângâmu yawu otmu Aihita yengât patoyehât kiŋgitnahât ki otmâ âi ya pilâop. Yawu otmâ yapâ pilâyekmâ lok ki manmaiângen ari manop. Yan manmâ “Anitâ Ambonenne ki ekmain yamâ bulânaŋâk tatmap,” yawu nângâm kârikneâk manmâ biwi yâhâp ki otmâ manop. ²⁸Yawu gârâmâ Anitâne ekmu ârândâŋ otmu yâk hângângumu purik sâam Aihita hânân âwurem ariop. Yan ari Anitâne ikne aŋelone âlâ, kutne Itit kiom Amboŋe sâam, yâk hângângumu Aihita kapi ambolipne yengât nanlipnye kunne ya yongomu munomaihât yakât topne ekuop. Ekumu nângâm biwi yâhâp ki olop. Otmu aŋelo yaŋe buku otningiâk sâam yâkât denne lâum lama gâim hepne yaŋe kâsikum yingimu emetyehât gahatŋan mem lâwâlewi. Yuâmâ inânnaŋâk Anitâne Mose den ekuop ya nângâmu bonne otmu ya watmâ olop.

²⁹Otmu “Anitâne den sâop ya bonne tetewuap,” nângâm Isirae lohimbine Aihita hân pilâm saru gulune, kutne Saru Kuriŋ sâam, yakât sâtŋan ari kinbi. Yan kinŋetâ Anitâne sâamu to ya keterakmâ torehen torehen otmu mâtâp teteop. Yawu otmu kâiyeŋe hân liŋmâ nombotgen bawi. Nombotgen baŋetâ Aihita yengât hep bero yâku yawuâk betyeŋan watyekmâ bawi. Tânaŋmŋan bam tatŋetâ Anitâne sâamu saru yaŋe tuŋ sâam gam lâum gulip tuhuyekmu haranyongop.

³⁰Otmu Anitâñe den ekyongop yakât bonñe tetewuap sâmu ya nâñgâñetâ bulâñe olop. Yawu gârâmâ manbi yañe kapi âlâ, kutñe Yeriko sâmu, yan kasalipyeñe pañ kârikñe sâhâm yeñe yakât kâlehen tatbi yan takawi. Yan taka Isirae ambolipñeñe Anitâhât den lâum pañ kârikñe ya hawamgum yâhâm gem tatñetâ hilâm nombolân yâhâp pesuk sâop. Hilâm nombolân yâhâp ya pesuk sâmu yanâk pañ ya aksihâk ge liwarakmâ iop. Yawu otmu Isirae ambolipñeñe kasalipyeñe ya yâhâ yongom metewi. ³¹Yawu otbi. Yâhâ yawu ki otbi yan mâtâp imbi âlâ manop, kutñe yamâ Lahap. Anjoân Isirae lok yâhâp hânñgânyotgoñetâ emet galemñe ekde sâmu yâhâm giowot. Otmu imbi yañe yuwu nâñgâop. Isirae ambolipñeñe ki nohonomai nâñgâm lok yâhâp hânñgânyotgowi ya kapi ambolipñeñe yelekmai sâmu mem mesañgutyelehop. Imbi yañe biwi yâhâp ki otmâ mesañgutyelehopgât otmâ yâhâ yongowi sâp yan imbi ya konok hâmeñe kinop. Yawu.

³²O, bukulipne, den sâmune dâiakmâ kâlep otmapgât den pânje tâlâwâk sâwe. Tâmbâlipnenñe nombotñeñe Anitâhât den yakât bulâñe tetemu menom nâñgâm manmâ gawi ya yeñgât kutyene yuwu. Gition, otmu âlâmâ Barak, âlâmâ Samson, âlâmâ Yepita, otmu âlâmâ Dawiti, âlâmâ Samue, otmu Anitâhât poropetelipñe nombotñe. ³³Lok yongonsan yuâmâ Anitâñe den sâop ya nâñgâñetâ bulâñe olop yakât otmâmâ biwi yâhâp ki otbi. Yawu otmâ kasalipyeñe yongom itit kiom tuhuyekbi. Yâhâ yâk yeñgâlen gâtñe nombotñe yamâ meyekmâ pusi papato sâtñe kârikñe, kutñe laion sâmu, ya tatmaiân pilâyekñetâ gewi. Yamâ Anitâñe mâmâñe otyiñgimu mem pâlâmñe tuhuyekñetâ ki neyekbi. ³⁴Yâhâ nombotñe âlâmâ mem pilâyekñetâ kâlâp kâlehen kioñbi. Yamâ ki seyehop. Yâhâ nombotñe âlâmâ kasalipyeñeñe teñgâen kinbi yakât nâñgâm gem kewewetmâ ariwi. ³⁵Yâhâ naom yâhâp muowot yamâ Anitâñe sâmu yâhâpñe yahatmutâ heroñe otbi. Yâhâ nombotñe âlâmâ kasalipyeñeñe mem âlâlâ tuhuyekñetâ hâhiwin kakñan manmâ yuwu sâwi. “Âo, hâmbâi sâp patoen mumuñambâ yahatmâ heroñe kakñan manmâ yâhânom. Yakât ki gorâningiâk.” Yawu sâmu Anitâhât den ya tâñ tâñâk lâum kinmâ muwi. ³⁶Nombotñeâmâ kasalipyeñeñe meyekmâ senyeñan gem yongom mem âlâlâ tuhuyekbi. Yâhâ nombotñeâmâ tâk kârikñeñe mem sâhâyekbi. Yâhâ nombotñeâmâ lâm kâlehen panyekñetâ ge yaken tatbi. ³⁷Nombotñe yamâ kasalipyeñeñe kâtñe yongonñetâ muwi. Nombotñeâmâ seheñe mem pânj lâu lâu hâreyekbi. Nombotñeâmâ tewetñe eñgatyene hâum tiñ tâñ meyekbi. Yâhâ nombotñeâmâ kasalipyeñeñe meyekmai sâmu yan hâkyene alitmâ ari hewukñehen mesañgurakbi. Nombotñeâmâ sot me senje âlâlâhât pâinmâ in po manbi. Yawu gârâmâ lohimbi belângen manbiñeâmâ yâk yekmâ mem bâleyekñetâ manbi. ³⁸Anitâhât kasalipñeñe yawu otyiñgiwi. Yawu otyiñgim yâk watyekñetâ gem tiok taok otmâ âlâengen âlâengen ari manbi. Yawu otmâ ari lok ki manmaiângen, me dikin kâlehen, me bârâengen ari yan manmâ gawi.

³⁹Lohimbi yujeâmâ Anitâhâlen biwi nângân nângânyeraje kepeim den sâop yakât nângâm biwi yâhâp ki otmâ manmâ gawi. Yakât otmâ yekmu ârândâŋ otmu manman kârikjahât pat kuyiŋgiop. ⁴⁰Yawu gârâmâ Anitâhât lohimbî yaje hioŋakmâ nombotŋaje kulet sâyŋgim yenjâk bulâŋe menomaihât dop ki tap. Yawu nângâm pat ya kuyiŋgimu nengât tâmbâlipnenŋaje manmâ gawi yamâ bonŋe ya in yawu ki mewî. Yawu gârâmâ nen orowâhâk manman âleŋŋan manmâ yâhânôm.

Anitâŋe ikŋe nanŋe baratŋe sâŋ menenehop.

12 ¹Bukulipne, yuwu sâŋmune nângâŋet. Nengât tâmbâlipnenŋaje Anitâhât den nângâŋetâ bulâŋe otmu yâkâlen biwiyeraje kepeim manmâ biwi yâhâp ki otmâ manmâ gam muwi. Yakât nângâm den âlâen hâŋum sâŋmune nângâŋet. Tâmbâlipnenŋaje kurâp kinmâ hawamngom nenekmâ tai yakât yengu yâkŋe Anitâhât den lâum ki lohotŋe otmâ gawi yanâk torokatmâ mannomai. Manmâ biwiyeraje gemu lohotŋe otmaihât orotmemeyeraje bâleŋe ya kerehâk bet pilâm hewewerŋ otmâ Anitâhât den lâum yâkâlen biwiyeraje kepeim manmâ yâhânôm. ²Yawu otmâmâ Yesuŋe kerek nengât nângâŋingim manman bâleŋjahât Amboŋe, kutŋe Satan, yâkât bânŋambâ menenekmâ yâk mem ge kalop. Yakât nângâm Yesuŋe herorŋe otmâ ki lohotŋe olop. Yâkŋe hâhiwin kakŋan manmâ senŋan gewi yakât nângâm sâtŋum kinmâ hâkŋe ki alilahop. Yakât otmâ âwâŋe Anitâ yâkât lau lâum manmâ muop. Mum yahatmâ kulet sâningim himbimân yâhâm kunnenŋe pato otmâ tap. Otmu âwâŋeraje âi sâŋ waŋop ya biwiŋeraje tiŋâk kepeim manop. Yawu manmâ ki biwi yâhâp olop. Yakât nengu yawuâk yâkât nângâm torokatmâ manmunŋe ârândâŋ otbuap.

³Yesu mem âlâlâ tuhurŋetâ yan hâhiwin nângâop. Otmu sâp yiwereŋe yu umatŋe topŋe topŋe teteyiŋgiwuap. Umatŋe teteyiŋgimu Yesuŋe olop yakât den pat ya nângâm heŋgenŋumâmâ biwiyeraje ki gewuap. ⁴Otmu yeŋe lohotŋe otŋetgât Satanŋe perâkŋe topŋe topŋe mem gamap yan ki lohotŋe oai. Otmu Anitâhât hâkâŋ otmainŋe mem âlâlâ tuhuyekŋetâ yan gurâ kârikŋeâk mansai. Umatŋe kakŋan yâhâmu Yesuŋe kârihem kinmâ hâhiwin nângâm muop. Umatŋe yawuya yeŋgât kakyerjan ki yâhâmap. Yakât otmâ yeŋe yâkâlen biwiyeraje kepeim kârihem manmâ yâhânôm.

⁵⁻⁶Bukulipne, yuwu sâŋmune nângâŋet. Anitâŋe tihitnenŋe otmap yakât nângâm poropete âlâŋe den kulemguoŋ ya yuwu tap.

“Awoŋnenŋe Anitâ yâkŋe tepŋe nângâŋingim. Otmu nenŋe otmunŋe bâlemu mâtâp bâleŋan ari hiliwahomaingât yâkŋe kuwiknenekbe sâŋ hâhiwin ningim. Hâhiwin ningimu yanâmâ biwi nângân nângânnenŋeraje keterakmu yâkâlen torokatmâ komot konohâk manmâ yâhânôm. Yawu otningim. yakât nângâm

Anitâŋe yen kuwikyekmu yeŋe yakât ki hâkân otnomai. Otmu yen kuwikyekbe sâŋm yawu otyiŋgimu yeŋe biwiyenŋe ki gewuap.”

Den yawu tap. Yakât yu nâŋgâm mem mannomaiân umatŋe topŋe topŋe teteyiŋgimu biwiyenŋe ki orotok sâwuap.

⁷Yakât yuwu torokatmâ sâŋmune nâŋgâŋet. Nan baralipnenŋe den kuŋetâ me otmâ tâpikguŋetâ yanâmâ yongom mem kuwikyekmain. Yakât dopŋeâk Anitâŋe sâŋm umatŋe topŋe topŋe teteningimap. Yakât otmâ umatŋe âlâlâ teteyiŋgiwuap yan yuwu nâŋgânomai. “Maiŋ, yuâmâ Anitâŋe ikŋe nanŋe baratŋe sâŋm yakât kuwikneneksap.” Yawu nâŋgâm heronŋe otmâ mannomai. ⁸Yawu gârâmâ Anitâŋe ki kuwikyekmap mâne yeŋe ikŋe nanŋe baratŋe bia, mandu tâŋât otbâi.

⁹⁻¹⁰Otmu torokatmâ sâŋmune nâŋgâŋet. Awonŋipyenŋe yongom mem kuwikyekŋetâ yâk yeŋgât amutgen manmâ denyenŋe lâum manmâ gamai. Yawu gârâmâ Awonŋyenŋe himbimân tatmapŋe mem kuwikyekmu yakât gurâ ki hâkân otnomai. Yâkŋe mem kuwikyekmâ gamap yakât bulâŋeâmâ himbimân ikŋe orowâk mannomaihât nâŋgâm yawu otyiŋgimap. ¹¹Otmu yakât torokatmâ âlâ sâwe. Awonŋyenŋe Anitâŋe kuwikyekmâ gamap yanâmâ hâhiwin nâŋgâm tep bâle otmai. Yâhâ hâmbâi orotmemeyenŋe bâleŋe yu pilâm ikŋe orowâk manman sânduhân manmâ yâhânomai.

Bulâŋe mem tâpikgumain sâŋm biwinenŋe alilaŋgim buku oraŋginom.

¹²⁻¹³Yawu gârâmâ yeŋe ki ihilâk mahilâk mannomai. Yeŋe manmanyenŋe ya heŋgenŋum mâtâp tâŋ tâŋâk watmâ arinomai. Yeŋe yawu otmâ manŋetâ yeŋgâlen gâtŋe âlâ me âlâ biwi yâhâp otmâ mansaiŋe otmâ tâpikgumai ya pilâm yeŋgâlen torokatnomai. Yawu otmâ yeŋe biwi konohâk otmâ mannomai. ¹⁴⁻¹⁵Otmu hionâkmâ yeŋgâlen gâtŋe âlâ me âlâŋe Anitâŋe pat kuyiŋgiop yâk betbaŋgim yakât bulâŋe mem tâpikgum hiliwahomaihât yen lohimbi kerehâk biwiyenŋe alilaŋgim buku oraŋginomai. Otmu yâk orowâk manmâ yâhânom yakât biwiyenŋe yâkâlen kinbuap. Otmu yakât den âlâ sâwe. Bau ŋasiŋe yaŋe hâreakmâ sânduk sâŋm ârândân otmâ bau mem bâlemap yakât dopŋeâk yeŋgâlen gâtŋe âlâ me âlâŋe otmâ tâpikgum mem bâleyekmahât galemahom mannomai.

¹⁶Nen Esauhât den pat ya naŋgain. Âwânŋe bâteŋe bâiŋe ya membuaŋp sâŋm yâkât pat kuwaŋgiop yakât nâŋgâmu tâŋât otmu hâkân olop. Yawu otmâ sotgât nâŋgâm imiŋe ulitgumu imiŋeŋe sot waŋmu niop. Nem yan âwâyetŋahât bâteŋe bâiŋe ya imiŋe waŋop.

¹⁷Yâkŋe otmâ tâpikguop yakât kakŋan yâhâpŋe otmune tetewuap mâne yakât pâinmu biatmu hâum pâpŋum imbiâk iwi tepŋe kârâm biwiŋe ŋasin otmu iseop. Yawu otmâ mâtâp ya mem tetewuapgât dop

ya ki ehop. Yakât pat ya nângâmain. Otmu yengâlen gâtje âlâ me âlâje yâkje olop yawuâk otmâ Anitâje pat kuyingiop yakât nângâjetâ gemu Anitâ betgumai sâm yakât galemahom mannomai.

¹⁸⁻¹⁹Emelâk embânân tâmbâlipnenje manbi otmu yiwerenje nenje mansain yukât topje teteâkgât yuwu sâmune nângâjet. Tâmbâlipnenje Aihita hân yapâ pilâm taka pumje âlâ, kutje Sinai sâm, yan tatbi. Yan taka tatjetâ Anitâje girem den Mose ekuwe sâm otmu yanâk mun pato pilâop. Lâmun isemap yakât munje ya wangim pilâop. Otmu sâp yanâk elem pato miop. Yanâk kâlâp semu utun pato sahakmu omonguop. Otmu belek sâmu himbim guŋguruŋ sâop. Yawu otmâ mun pato pilâop yan Anitâje yuwu sâop. “Lohimbi, me songo bau, me âlâ me âlâje pumje yukât gotjan ganomai yamâ kâkje yongonetâ munomai.” Yawu sâop. ²⁰⁻²¹Yawu sâmu Moseje pârâk pilâm kâi bâte sânsân sâmu yuwu sâop. “Maiŋ, nâ kiŋgitnahât dondâ oan.” Yawu sâop. Sâmu Isirae lohimbi nombotje yâk orop kinbiŋe mun pato ya nângâm yâku yawuâk kiŋgityeŋahât otmâ hân mem tep mem asim ahom ahom otbi. Yawu otmâ yuwu sâwi. “Âo, Anitâ. Kulem yu topje âlâ tetemu ekmâ kâi bâte sânsân oain. Yakât nenje gâ orop wuân me wuângât alahunomgât dop ki oap.” Yawu sâwi.

²²Yawu gârâmâ Anitâje tatmâ gaop. Otmu tatmâ yâhâwiop. Yâkje yen orop yawu ki otningimap. Yâhâ pumje âlâ, kutje Sion sâm, yakât dopjeâk Anitâje himbimân tatmap, yan arinom. Otmu aŋelo komotje komotje yaŋeâmâ yâk hawamgum herenje otbaŋgim mepaemai. Otmu nen gurâ yawuâk yâk yengâlen torokatmâ mepaenom. ²³Otmu emelâk lohimbi nombotje Yesuhâlen torokatbi yâhâmâ ikje pat kuyingim kutyeje kulemgumu tap. Lohimbi ya yengâlen arinom. Emelâk tâmbâlipnenje nombotje Anitâhâlen biwiyenje kepeim manmâ muwi. Yâkje kulet sâningim Anitâ gotjan tai. Yawu gârâmâ lohimbi emelâk meyehop otmu nen mansain yu, nen kerek sâp patoen menduhunenekbuap. Yawu otmâ topnenje ekmâ nângâm hâmenje ikŋiâk ikŋiâk ningiwuap. ²⁴Yawu gârâmâ lok âlâhâlen hâum sâwe. Lok âlâ, kutje Awe sâm, yâhâmâ ataŋje kumu muop. Yakât matjeâmâ Anitâje ataŋe ya kâpekbaŋgiop. Yawu gârâmâ nengât sâm Yesu kuŋjetâ mumu hepje giop. Yakât bonjeâmâ nenje yâk orop torokatmâ manmâ yâhânomgât mâtâp âiŋe meningiop. Yawu gârâmâ Anitâje mem dâinenekmâ gamu yakât ki hâkâŋ otnom.

²⁵Yâhâ topnenje teteâkgât den âlâ yuwu torokatmâ sâmune nângâjet. Anitâje girem den Mose ekuop yanâmâ lok nombotje den ya nângâjetâ gemu bet pilâwi. Yakât kakjan yâkje sâmu yakât matje umatje teteyingimu manmanyenje bâleop. Yawu gârâmâ sâp patoen nenje otbin mewin yakât matje Anitâje mem purik pilâningiwuap. Yakât otmâ nanje Yesu hângângumu ge den topje eknongop ya nângâm

tiŋâk lâum manmâ yâhânôm. ²⁶Emelâk embânân Anitâŋe Sinai pumŋan Mose den ekuop yanâmâ hân sânsân sâop. Ya pesuk sâmu yanâmâ yuwu sâmu ekuop. “Nâŋe sâmunne hân yu sânsân yap. Yâhâ sâp pesuk sâwuawân âlâkuâk sâmunne hân hibim yuâmâ huhuakmâ biatmâ metewuap. Otmu emetsenŋe pitu topŋe topŋe ya pek sâm gulip otmâ metewuap.” Yawu sâop. ²⁷Anitâŋe den sâop yukât topŋeâmâ yuwu. Yâkŋe sâmu hân, hibim, emetsenŋe, pitu topŋe topŋe âlâlâ yu gulip otmâ metewuap. Yakât kakŋanâmâ ikŋe manmanŋanŋak tetewuap. Sâp yanâmâ Anitâŋe nengât pat kuningiop yakât bulâŋe ningiwuap.

²⁸⁻²⁹Anitâŋe nengât sâm manman kârikŋahât pat kuningiop yakât bulâŋe menom. Yakât otmâ yâk mepaem manmâ yâhânôm. Yawu gârâmâ lohimbi nombotŋe Anitâhât den nâŋgâŋetâ gemu bet pilâmai ya yengât topyeŋe teteâkgât den âlâen hâum sâwe. Âliwahap haraŋ haraŋ sâm emetŋe mem tatmap yan kâlâp saum katmunŋe semu gâwuŋanŋak kinmap. Dop yawuâk Anitâŋe sâmu âlâlâ ya sem gulip tuhumu kouŋanŋak kinbuap. Yawu gârâmâ Anitâŋe nen buku otningiâkgât yâk mepaem heronŋe otbaŋgim mannom.

Yuwu otmâ manmunŋe Anitâŋe nenekmu ârândânŋ otbuap.

13 ¹Orotmeme âlepŋe girawu tap yakât ekyongomune nâŋgâŋet. Yeŋe aŋgoân buku oraŋgiminiwi ya yawuâk torokatmâ buku oraŋgim mannomai. ²Embânân aŋgoânâmâ aŋelonŋe lok hâtgum takaŋetâ lokŋe mem buku tuhuyekbi. Yawu gârâmâ lomba nombotŋe yengâlen takaŋetâ dâim yâhâ emelan katyekmâ sot um yinginomai. ³Otmu yengâlen gâtŋe nombotŋe mem pâi emetŋan katyekŋetâ tatmâ hâhiwin nâŋgâmai yakât pâi emetŋan taiâk sâm ki gulip malap otnomai. Nenŋe nenŋahâk pâi emetŋan tain mâne girawu otbâinâ nâŋgâm yâk yengât nâŋgânomai. Otmu yengâlen gâtŋe nombotŋe yamâ lohimbi belângen mansaiŋe mem bâleyekŋetâ hâhiwin kakŋan mansai. Otmu yen yawu otyingŋetâ mansai mâne girawu otbâi yakât yâk nâŋgâyŋinginomai. Yenâmâ Yesuhât komot konohâk mansai yakât otmâ yeŋe hewewenŋâk yâk tânyongonomai.

⁴Otmu den âlâ sâmunne nâŋgâŋet. Lohimbi sihan mansaiŋe konda otŋetâ Anitâŋe ya ekmu dondâ bâlemap. Otmu lokŋe imbiŋe miakmâ manmutâ ârândânŋ otmap. Yâhâ yakât kakŋan lok me imbi ondop orop manmai ya Anitâŋe ekâmâ dondâ bâlemap. Lohimbi yawu otmai yaŋe tosa umatŋe memai. Yakât hâmbâi Anitâŋe matŋe ya tâŋ tâŋâk yingiwuap.

⁵Emelâk Anitâŋe Mose den ekumu kulemguop ya yuwu tap.

“Nâhâitŋe ki tihit otningimap sâm gorâyŋgimu eŋgat yâhâp ki otnomai. Ki pilâyekmune umburuk mannomai.”

Yawu sâop yakât otmâ wahap yu me ya tatningiap ya ekmunŋe ki dopŋan otmu ki dewaenom. Otmu dopnenŋan tatningiwuap ya wangim ningiâkgât

sâm ki ulitgunom. Bia kârikŋe. Wuân me wuân tatningiap yamâ dopnenŋan.
⁶Anitâŋe den sâop yakât topŋe nâŋgâm yuwu alahum mannom.

“Kutdânenŋaŋe haorŋmâ ârândân tihitnenŋe otmap. Yakât otmâ
 lok bâlenŋaŋe mem bâlenenekne sâm otnomai yanâmâ nenŋe
 yâkât wâtŋan kinmâ mâtâpgât ki hâum pâpŋunom. Yâhâ yawu
 otninginomai yan nenŋe yakât ki gorâningiwuap. Yawu sâm
 alahum yâkât wâtŋan mannom.”

⁷Emelâk papatolipyeŋaŋe Anitâhâlen biwi nâŋgân nâŋgânyeŋaŋe
 kepeim yâkât den ekyongominiwi. Yawu otmâ manmâ ki lohotŋe otmâ
 gam muwi. Otmu yengu yâkŋe otminiwi yawuâk otmâ Yesu Kiristohâlen
 biwi nâŋgân nâŋgânyeŋaŋe kepeim ki lohotŋe otmâ mannomai. ⁸Emelâk
 Yesu Kiristoŋe tatmâ gaop, âun yu tap, otmu yawuâk tatmâ yâhâwiop
 kârikŋe. Yakât otmâ ki gorâningiwuap.

⁹Yawu gârâmâ lok nombotŋaŋe yengâlen taka den aŋgo ekyongowi
 yakât den pat buku nombotŋaŋe eknohoŋetâ nâŋgâwan. Den ekyongowi
 ya nâŋgâŋetâ biwi nâŋgân nâŋgânyeŋaŋe gulip malap otmu Yesu
 Kiristohât mâtâp tâpikgumaihât yuwu sâmunne nâŋgâŋet. Den yamâ
 tâŋât. Yakât otmâ yâkŋe den ekyongowi yamâ ki lâunomai. Yeŋe den
 tâŋât me orotmeme bâleŋe ya pilâmâmâ Anitâŋe tep âlep nâŋgâyingim
 tihityeŋe otmap ya nâŋgâm heŋgeŋum biwiyeŋe yâkâlenâk tatbuap.
 Yawu otmâ manŋetâ yâkŋe mâmâŋe otningim yâhâwuap.

¹⁰⁻¹¹Yâhâ Anitâŋe lohimi kerek yengât tosa pilâyingiâk sâm hotom
 uminiwi ya yengât kunyeŋaŋe yuwu otminiop. Yâkŋe selep belângen
 kinminiop yan lama kum gâim yanâmâ hepŋe mem yâhâ alata kakŋan
 hepŋe tuanguminiop. Yawu otmu bukulipŋe nombotŋe yaŋeâmâ
 belângen kinmâ bonŋe yamâ mem uŋetâ sem biatminiop. ¹²Otmu dop
 yawuâk nenŋe Kiristohâlen biwinenŋaŋe kepeim yâkât pat otnehât yâk
 mem kapi betŋehen ge kuŋetâ mumu hepŋe giop. ¹³Yakât otmâ nenŋe
 hotom um katmai yakât nâŋgâmunŋe gemu selep hâŋgiŋan yan ki
 yâhânom. Ya pilâm belângen tatmâ Yesuhâlen torokatmâ yâkât denŋe
 lâum mannom. Yawu otmunŋe yanâmâ Yesu otbaŋgiwi yawuâk nen
 otninginomai. Otmu yakât ki gorâningiwuap. ¹⁴Nenâmâ kapinenŋe yu
 bia. Kapinenŋe dondâŋe yamâ himbimân Anitâ tatmap ewan tap. ¹⁵Otmu
 Kutdânenŋe Yesu yâkŋe kulet sâningim himbimân ewan yâhâ tap. Yakât
 otmâ nenŋeâmâ yakât nâŋgâm Ambonenŋe Anitâ heroŋe nâŋgâwanŋim
 mepaenom. ¹⁶Otmu orotmemenenŋe âlepŋe otmunŋe Anitâŋe nenekmu
 ârândânŋ otmap yakât sâwe. Lohimi nombotŋe umburuk manmai-hât
 yeŋeâmâ yâk nembe kalem otyiŋginomai. Otmu nombotŋaŋe hâhiwin
 kakŋan mansai buku otyiŋginomai. Orotmeme yawu otmâ
 mannomai yanâmâ Anitâŋe yekmu ârândânŋ otbuap.

¹⁷Otmu papatolipyeŋe yengât yuwu sâmunne nâŋgâŋet. Yen
 manman kârikŋahât mâtâp hâum pâpŋumai-hât yâkŋe yengât galem

otmâ galempongom mansai. Otmu yâkŋe Anitâŋe âi sâŋ yinŋiop ya biwiyenŋe tiŋâk kepeim mem mansai. Hâmbâi sâp patoen yakât hâmeŋe yinŋimu menomai. Yawu gârâmâ biwi nânŋân nânŋânyenŋe gemapgât yeŋe yâk yeŋgât amutgen manmâ tem lâuyinŋinomai. Tem lâuyinŋim manŋetâmâ yâkŋe biwiyenŋe hewewenŋe otmu galempongom heŋgenŋenomai.

¹⁸⁻¹⁹Otmu nâŋe bukulpine orowâk tatmâ Anitâhât tem lâuwangim manmâ orotmeme âlepŋe otmâ manmunŋe nenekmu ârândân oap. Yawu gârâmâ yeŋe biwi nânŋân nânŋânyenŋe hewewenŋe otmu nengât sâŋ Anitâ ulitgum mannomai. Otmu Anitâŋe nâ hânŋânnohomu yeŋgâlen takawehât gurâ yawuâk ulitgum manŋetgât nanŋan.

Den bâiŋe

²⁰Bukulpine, den bâiŋe ekyongomune nânŋâŋet. Kutdânenŋe Yesu, yâkŋe mumu yan Anitâŋe tosanenŋe pilâningim manman kârikŋahât pat kuningiop. Otmu âwâŋe Anitâŋe mumuŋambâ mem yahalop. Yawu otmâ pat kuningiop yakât bulâŋe hâmbâi menomgât mâtâpŋe teteop. Ya biatbuapgât dop âlâ ki tap. ²¹Bulâŋe ya mene sâŋ Anitâŋe mâmâŋe otyinŋimu yâkât wâtŋan kinmâ tem lâuwangim manŋetâ nânŋâmu ârândân otbuap. Yawu otmu yanâmâ biwi nânŋân nânŋânyenŋe huruŋ sâmu mannomai. Otmu Yesu Kiristo mepaenomai. Ya bonŋanâk.

²²Bukulpine, yeŋe biwiyenŋe gemapgât den tâlâwâk yu kulemgum katyinŋian. Yawu gârâmâ yeŋe sâlikumâmâ topŋe ya nânŋâm heŋgenŋunet. ²³Otmu tembe lâu pâi emetŋe galemŋe tatmapŋe nânŋâmu Timoteo ya pâi emetŋambâ ge mansap. Yâkât den pat yawu sâŋetâ nânŋâwan. Yawu gârâmâ yâkŋe taka nâ penenihimu yanâmâ netŋe orowâk yeŋgâlen takarom.

²⁴Otmu yeŋe pepa yu sâlikum nânŋâm yengu papatolipyenŋe otmu Yesuhât komot mansai ya nâhât den pat yu ekyongom buku otyinŋinomai. Otmu Itali ambolipŋe lohimi tohoŋetâ mansain yâkŋe yeŋgât tep âlep pato nânŋâyinŋim mansai. Yâkŋe yawu nânŋâyinŋim mansai yakât yeŋe nânŋâŋetgât nâŋe den pat yu kulemgum katyinŋian. ²⁵Anitâŋe tihityenŋe olâkgât nâŋe haoŋmâ ârândân ulitguman. Den pat katsan yu yuâk.